

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Kanada

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Kanada patrí medzi najvyspelejšie štáty sveta, je členom WTO, Svetovej banky, MMF, OECD, G7 a G20. Je vysoko rozvinutá trhová ekonomika – 10. najväčšia ekonomika na svete. Disponuje obrovským nerastným bohatstvom (ropa, zemný plyn, uhlie, zlato, urán, železná ruda a ďalšie suroviny), stabilným finančným systémom, kvalitným inovačne orientovaným podnikateľským prostredím a z tohto pohľadu predstavuje zaujímavého obchodného partnera s vysokou domácou spotrebou a výrazným ekonomickým prepojením na spotrebiteľské trhy v USA a Mexiku (dohoda o voľnom obchode – nová NAFTA/USMCA), čo jeho atraktívnosť ešte viac zvyšuje. Viac ako 90% kanadských podnikov má menej ako 500 zamestnancov. Tieto malé a stredné podniky sú kľúčovými pre kanadskú ekonomiku. Aj keď Kanada predstavuje iba 0,5% svetovej populácie, tvorí 2,4% svetového obchodu s tovarom a službami. Jedno zo šiestich kanadských pracovných miest je priamo spojené s vývozom. Obojsmerný obchod s tovarom a službami predstavuje cca 66% kanadského HDP. Kanada má v súčasnosti k dispozícii 14 dohôd o voľnom obchode s 51 krajinami predstavujúcich 1,5 mld. ľudí. USA sú najväčším obchodným partnerom Kanady, smeruje tam viac ako 75% kanadského exportu. Kanada disponuje 24 medzinárodnými letiskami, 17 morskými prístavmi a 117 hraničnými prechodmi s USA. Na základe IMD World Competitiveness Ranking z roku 2022 bola Kanada na 14. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti spomedzi sledovaných krajín (SR sa umiestnila na 49. mieste zo 63 sledovaných ekonomík).

Analýza vývoja hospodárstva za posledný rok a porovnanie s predchádzajúcim rokom

Očakáva sa, že kanadská ekonomika sa v roku 2023 zastaví pod váhou vyšších úrokových sadzieb a nedávnych turbulencií v bankovom sektore v USA a Európe. Podľa Bank of Canada 2/3 firiem a približne 72% spotrebiteľov očakáva v roku 2023 recesiu. Väčšina pracovníkov neočakáva, že ich zárobok dobehne infláciu. Federálny deficit bude vo fiškálnom roku 2023-24 predstavovať 40,1 mld. CAD čo je viac, ako sa predpokladalo na jeseň 2022. V priebehu nasledujúcich 5 rokov by mal postupne klesať, ale vo fiškálnom roku 2027-28 stále ostane na úrovni 14 mld. CAD. Prítom v jesennom ekonomickom prehľade sa predpokladalo, že Kanada ukončí roky deficitov práve vo fiškálnom roku 2027-28, kedy dosiahne prebytok 4,5 mld. CAD. Federálny dlh dosiahol 1,18 bilióna dolárov. Pomer dlhu k HDP sa počas nasledujúcich 2 rokov mierne zvýši. Klesajúca ekonomika znamená, že Ottawa v tomto fiškálnom roku inkasuje o 5,7 mld. CAD menej než sa predpokladalo. Vláda vykázala v období 4/2022-2/2023 rozpočtový prebytok vo výške 3,1 mld. CAD (- 69,8 mld. CAD v rovnakom predchádzajúcom období). Vládne príjmy vzrástli o 36 mld. CAD v dôsledku silnejšieho hospodárskeho rastu a doznievajúceho účinku pandémie C-19. Bank of Canada má v úmysle držať úrokové sadzby vysoko aj napriek tomu, že inflácia rýchlo klesá. Aj napriek tomu, že kanadské banky doteraz ostali relatívne izolované od medzinárodných bankových turbulencií, nestabilita v bankovom systéme USA by sa mohla preniesť cez hranice a ovplyvniť smer kanadskej menovej politiky. Ročná miera inflácie v apríli dosiahla 4,4% (4,3% v marci). Finanční analytici očakávali infláciu na úrovni 4,1%. Bank of Canada predpovedá návrat k 2% inflácii do konca roka 2024.

HDP, miera inflácie, miera nezamestnanosti, platobná bilancia, devízové rezervy, zahraničná zadlženosť, inflácia, očakávaný vývoj

HDP

ROK	2018	2019	2020	2021	2022
REÁLNY RAST HDP (%)	2,0%	1,7%	-6,8%	5,8 %	3,4%

Zdroj: OECD, bank of Canada

Miera inflácie

ROK	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	1,6%	2,27%	1,95%	0,72%	1,69%	6,8%

Zdroj: Statistics Canada

Miera inflácie v roku 2023

MESIAC	JANUÁR	FEBRUÁR	MAREC	APRÍL
	5,9%	5,2%	4,3%	4,4%

Zdroj: Statistics Canada

Miera nezamestnanosti

ROK	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	6,4%	5,9%	5,7%	9,6%	8%	5,3%

Rok 2023

MESIAC	JANUÁR	FEBRUÁR	MAREC	APRÍL
	5,5%	5,0%	5,4%	5,0%

Zdroj: Statistics Canada

Prognóza provinčnej zamestnanosti v %

	2021	2022	2023
British Columbia	6,6	3,3	1,1
Alberta	5,2	4,8	2,1
Saskatchewan	2,6	4,4	0,8
Manitoba	3,5	3,2	1,0
Ontario	4,9	4,5	1,0
Quebec	4,2	3,0	0,7
New Brunswick	2,6	1,8	1,0
Nova Scotia	5,4	2,6	0,2
Prince Edward Island	3,7	4,8	1,0
Newfoundland and Labrador	3,0	2,8	0,3

Zdroj: Statistics Canada, TD Economics

Prognóza provinčnej nezamestnanosti v %

	2021	2022	2023
British Columbia	6,5	4,6	4,7
Alberta	8,6	6,2	5,5
Saskatchewan	6,5	4,8	4,9
Manitoba	6,4	4,7	4,6
Ontario	8,0	5,6	5,5
Quebec	6,1	4,5	5,0
New Brunswick	9,0	8,0	7,9
Nova Scotia	8,4	7,0	7,7
Prince Edward Island	9,3	8,6	8,2
Newfoundland and Labrador	12,9	12,2	12,2

Platobná bilancia

	2016	2017	2018	2019	2020
Vývoz tovarov a služieb	630,3	663,6	706,1	729	639
• tovary	521,4	549,4	585,5	595	524
• služby	108,8	114,2	120,5	134	115
Dovoz tovarov a služieb	679,5	714,0	753,3	768	683
• Tovary	547,3	574,1	607,0	614	561
• Služby	132,1	139,9	146,5	154	122
Bilancia tovarov a služieb	-49,2	-50,4	-47,1	-39	-44
• Tovary	-25,	-24,6	-21,4	-19	-37
• Služby	-23,3	-25,7	-25,6	-20	-7
Saldo bežného účtu platobnej bilancie	-65,4	-60,1	-58,6	-45,4	-5,3 v 4/4 2020 a +1,2 v 1/4 2021

Zdroj: Ministerstvo financií Kanady/ Štatistický úrad Kanady, údaje v mld. CAD

V decembri 2022 boli najväčším **vývozom** Kanady surová ropa, autá, ropný plyn, lietadlá, helikoptéry a/alebo vesmírne lode a rafinovaná ropa. V decembri 2022 boli hlavnými **dovozmi** do Kanady autá, rafinovaná ropa, motorové vozidlá; diely a príslušenstvo a telefóny.

V decembri 2022 Kanada **vyvážala** najmä do USA (43,6 mld. CAD), Číny (2,71 mld. CAD), Japonska (1,37 mld. CAD), Spojeného kráľovstva (1,19 mld. CAD) a Mexika (822 mil. CAD) a **dovážala** prevažne z USA (29,1 mld. CAD), Číny (7,5 mld. CAD), Mexika (3,23 mld. CAD), Nemecka (1,92 mld. CAD) a Japonska (1,36 mld. CAD).

Kanadský obchodný prebytok vo februári 2023 dosiahol 420 mil. CAD (1,2 mld. CAD v 1/2023). Celkový vývoz klesol o 2,4% a dovoz o 1,3%.

Devízové rezervy

Kanadské devízové rezervy k aprílu 2023 predstavujú 81,8 mld. USD (78,1 mld. USD v marci 2022).

Zahraničná (vonkajšia) zadlženosť

ROK	2018	2019	2020	2021	2022
% HDP	111,85	119,6	142,8	133,6	128,5%

Inflácia

Ročná miera inflácie v apríli 2023 dosiahla 4,4% (4,3% v marci). Bank of Canada predpovedá návrat k 2% inflácii do konca roka 2024.

Štátny rozpočet, hlavné črty, prognózy vývoja

Federálny rozpočet na rok 2023 bol predstavený na konci marca pod názvom „A Made-in-Canada Plan: Strong Middle Class, Affordable Economy, Healthy Future“. Rozpočet sľubuje celkové výdavky vo výške 96,4 mld. CAD počas nasledujúcich piatich fiškálnych rokov.

Najvýznamnejšie finančné iniciatívy v rozpočte zahŕňajú: 13 mld. CAD počas 5 rokov na implementáciu plánu zubnej starostlivosti pre rodiny, ktoré zarábajú menej ako 90 tisíc CAD ročne; 3 hlavné priority: zdravotná a zubná starostlivosť, cenová dostupnosť a čistá ekonomika; 20 mld. CAD počas šiestich rokov na daňové úľavy na podporu investícií do ekologických technológií; 4 mld. CAD počas siedmich rokov na stratégiu bývania pre pôvodných obyvateľov; 359 mil. CAD počas piatich rokov na programy na riešenie opiótovej krízy; 158 mil. CAD počas troch rokov na horúcu linku na prevenciu samovrážd; vytvorenie novej agentúry na boj proti zahraničnému zasahovaniu. Ide o rozpočet s pokračujúcimi deficitmi na ďalších 5 rokov. Rozpočet, ktorý je priamou odpoveďou na základné výzvy ako spomaľujúca sa globálna ekonomika, zvýšené úrokové sadzby na celom svete a vysoká inflácia prináša: novú cieľnú úľavu od inflácie pre Kanadanov, ktorí to najviac potrebujú; silnejšiu verejnú zdravotnú starostlivosť vrátane zubnej starostlivosti pre milióny Kanadanov; významné investície do vybudovania čistej kanadskej ekonomiky; pomoc strednej triede; zodpovedný fiškálny plán, vďaka ktorému si Kanada udrží najnižší deficit a najnižší pomer čistého dlhu k HDP v G7. **3 hlavné priority v rozpočte:**

1) **Cenová dostupnosť:** Federálna vláda zavádza množstvo malých opatrení na pomoc Kanadanom, ktoré od jesennej ekonomickej aktualizácie predstavujú nové výdavky vo výške približne 3,3 mld. CAD. Opatrenia sú určené na redukcii vysokých životných nákladov. Hlavnou z nich je tzv. „potravinová zľava“ vo výške 2,5 mld. CAD, ktorá poskytne jednorázovo 467 CAD pre rodiny, 234 CAD pre nezadaných a 255 CAD pre seniorov. Vláda tiež oznámila 27-percentné zníženie výmenných poplatkov, ktoré Visa a Mastercard účtujú malým podnikom. Toto opatrenie by malo ušetriť oprávneným malým podnikom v Kanade počas 5 rokov približne 1 mld. CAD. Rozpočet vyčlení približne 814 mil. CAD na pomoc študentom v podobe zvýšenia limitu študentských pôžičiek, ako aj študentských grantov. V rozpočte sa tiež navrhujú 4 mld. CAD počas 7 rokov na implementáciu stratégie bývania pre mestské, vidiecke a severné pôvodné obyvateľstvo.

2) **Zdravotná a dentálna starostlivosť** zahŕňa 3,6 mld. CAD v nových výdavkoch v rámci finančného roka 2023-24. Plná implementácia plánu dentálnej starostlivosti by mala prebehnúť do roku 2025. Rozpočet ponúka ďalších 250 mil. CAD počas 3 rokov na zriadenie fondu pre prístup k ústnemu zdraviu so začiatkom vo finančnom roku 2025-26. V rozpočte je vyčlenených 359,2 mil. CAD na boj proti zneužívaniu návykových látok. Rozpočet dáva 158 mil. CAD Kanadskej agentúre verejného zdravia na podporu implementácie a prevádzky Linky prevencie samovrážd, ako aj 36 miliónov dolárov na reprodukčné zdravie.

3) **Zelené investície:** Kanadskou reakciou na zákon amerického prezidenta J. Bidena o znižovaní inflácie, ktorý ponúka masívne stimuly pre investície do zelenej ekonomiky je 1,2 mld. CAD v tomto a takmer 21 mld. CAD počas piatich rokov. Rozpočet ponúka 3 investičné daňové úľavy: 4,5 mld. CAD počas 5 rokov na investície do nových strojov a zariadení používaných na výrobu alebo spracovanie kľúčových čistých technológií a na ťažbu, spracovanie alebo recykláciu kritických nerastov; 5,6 mld. CAD na investície do čistého vodíka; 6,3 mld. CAD na päť rokov na financovanie investičného daňového úveru pre čistú energiu ako investície do neemitujúcej elektriny, výroby elektriny zo zemného plynu a skladovanie energie. Podniky, ktoré investujú do skladovania oxidu uhličitého alebo ho používajú v iných priemyselných procesoch budú mať k dispozícii investičný daňový kredit na zachytávanie, využívanie a skladovanie uhlíka vo výške 520 mil. CAD počas piatich rokov. V rozpočte je tiež vyčlenených 650 mil. CAD na desať rokov na monitorovanie, hodnotenie a práce na obnove životného prostredia v oblasti Veľkých jazier, Winnipegskom jazere, rieke Sv. Vavrinca a ďalších veľkých vodných plochách.

Stimulačné opatrenia na zmiernenie negatívnych dôsledkov krízy

Uvedené v rámci štátneho rozpočtu.

Lokálna mena, výmenný kurz, história

Menou Kanady je kanadský dolár (CAD) a priemerný výmenný kurz za rok 2022 predstavoval 1,3696 CAD za 1 EUR.

HDP na obyvateľa, HDP v PPP (parita kúpnej sily), deficit štátneho rozpočtu, ver. dlh

HDP na obyvateľa

ROK	2017	2018	2019	2020	2021	2022
V USD	45 192	46 626	46 450	43 384	52 388	55 085

Zdroj: [STATISTA](#)

Prognóza provinčného HDP v %

	2021	2022	2023
British Columbia	4,8	3,8	2,6
Alberta	5,3	5,6	3,9
Saskatchewan	2,9	4,8	3,4
Manitoba	3,5	3,7	2,9
Ontario	4,3	4,2	3,0
Quebec	6,2	3,1	2,2
New Brunswick	3,4	2,1	1,1
Nova Scotia	3,5	2,0	1,4
Prince Edward Island	2,9	2,4	2,5
Newfoundland and Labrador	3,0	2,3	2,0

Zdroj: Statistics Canada, TD Economics

HDP v PPP (parita kúpnej sily)

ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021
V USD	43 089	43 852	44 051	50 600	46 572	47 893

Deficit štátneho rozpočtu

Deficit za fiškálny rok 2021-22 bol 113,8 mld. CAD (4,6% HDP) CAD. Odhaduje sa, že vo fiškálnom roku 2022-23 dosiahne federálny deficit 40,1 mld. CAD.

Verejný dlh

	2018	2019	2020	2021	2022
V mld. CAD	671,254	685,45	721,36	1048,75	1473,05

Štruktúra zamestnanosti

V Kanade je okolo 79% pracovníkov zamestnaných v službách, 19% v priemysle a 1,4% v poľnohospodárstve.

Počet obyvateľov pod hranicou chudoby

Oficiálnu hranicu chudoby, ktorú používa kanadská vláda predstavuje tzv. miera trhového koša (market basket measure), kde sa uvádza, že rodina žije v chudobe, ak nemá dostatočný príjem na nákup konkrétneho koša tovarov a služieb vo svojej komunite. Celková miera chudoby sa v roku 2021 odhadovala na 7,4% (6,4% v roku 2020).

Nákladovosť pracovnej sily

Odvetvia v Kanade s najväčšími nákladmi na prácu v roku 2023: nemocnice; prenos elektrickej energie; priemysel ropných a plynových polí; výstavba komerčných budov; inštalatérstvo; majetkové, úrazové a priame poistenie; veľkoobchodný predaj priemyselných strojov a zariadení; životné poistenie a renty; výstavba ciest a diaľnic; pracovné a personálne agentúry.

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Charakteristika hospodárstva

V Kanade existujú tri hlavné sektory: služby, výroba a prírodné zdroje. Dominantným je sektor služieb, ktorý zamestnáva viac ako 79% pracujúcich. V priemyselnej výrobe pracuje viac ako 19% a poľnohospodárstve 1,4% ľudí.

Priemysel, poľnohospodárstvo

Priemysel

Najrýchlejšie sa rozvíjajúce priemyselné odvetvia v Kanade podľa rastu výnosov v roku 2023: cestovné kancelárie (rast tržieb 2023/24: 28,3%); výroba polovodičových strojov (rast tržieb 2023/24: 20,9%); veľkoobchod s autami (rast tržieb: 18,4%); pravidelná letecká doprava (rast tržieb 2023/24: 15,2%); hotely a motely (rast tržieb 2023/24: 13,1%); elektronický obchod a online aukcie (rast tržieb 2023/24: 11,2%); kiná (rast tržieb 2023/24: 10,5%); výroba polovodičov a iných elektronických komponentov (rast tržieb 2023/24: 9,6%); reštaurácie s kompletným servisom (rast tržieb 2023/24: 9,5%); produkcia kanabisu (rast tržieb 2023/24: 8,4%).

Automobilový priemysel

Automobilový priemysel zohráva v kanadskej ekonomike životne dôležitú úlohu a prispieva približne 19 mld. CAD do HDP. Zamestnáva priamo viac ako 125 tisíc a nepriamo 400 tisíc ľudí. V Kanade sa vyrábajú osobné a nákladné vozidlá, ľahké nákladné vozidlá, ťahače, autobusy, školské autobusy, ale aj vojenské vozidlá. V roku 2022 Kanada vyrobila 1 228 735 motorových vozidiel. Na kanadskom trhu sa postupne začínajú presadzovať aj úsporné automobily a hybridy s kombinovaným elektrickým pohonom. V Kanade pôsobia svetoví automobiloví výrobcovia ako Chrysler (výrobné závody v Bramptone a Windsore/provincia Ontario), Ford (Oakville/Ontario), General Motors (Oshawa/Ontario), Honda (Alliston/Ontario) a Toyota (Cambridge, Woodstock/Ontario). Výrobu nákladných vozidiel a autobusov realizujú spoločnosti Hino, Volvo Buses, Paccar, Motor Coach Industries. Automobilový priemysel je v Kanade najviac zastúpený v provincii Ontário so 100% výroby ľahkých automobilov a 400 subdodávateľskými firmami. Dôležité zastúpenie je aj v provinciách Quebec, Manitoba a British Columbia. V automobilových montážnych závodoch spoločnosti Stellantis v Ontáriu (Windsor a Brampton) sa po modernizácii vo výške 3,6 mld. CAD budú vyrábať elektrické a hybridné vozidlá. Zároveň dôjde k vytvoreniu dvoch výskumno-vývojových centier na testovanie elektrických vozidiel a batérií. V procese výstavby je spoločný podnik spoločnosti Stellantis a juhokórejského výrobcu batérií LG Energy Solution na výrobu batérií do elektromobilov. Spoločnosť Volkswagen plánuje postavenie závodu na výrobu batérií pre elektrické vozidlá v južnom Ontáriu. Federálna vláda súhlasila poskytnúť Volkswagenu na tento účel dotácie vo výške 13 mld. CAD. Výroba by mala začať v roku 2027.

Letecký a kozmický priemysel

V Kanade sa vyrábajú lietadlá, helikoptéry, avionika, letecké motory, letové simulátory, pristávacie moduly a zariadenia pre kozmické systémy. Kanada je na prvom mieste vo výrobe leteckých simulátorov a tretia vo výrobe osobných lietadiel a motorov. Najvyšší podiel na celkových tržbách leteckých spoločností majú provincie Quebec (viac ako 60%) a Ontario (viac ako 20%). Uvedené dve provincie majú rovnako najvyšší podiel aj na zamestnanosti v tomto sektore. Letecký a kozmický priemysel v Kanade zamestnáva priamo, či nepriamo 235 tisíc ľudí. Očakáva sa, že dovoz v kanadskom leteckom priemysle do roku 2026 dosiahne 12,5 mld. CAD a vývoz 14,1 mld. CAD.

Čisté technológie

Kanada sa pasuje za globálneho lídra v oblasti čistých technológií a inovácií. Sektor kanadských čistých technológií zahŕňa obnoviteľné energie (bioenergia, geotermálna energia, vodná, vodíková energia, inteligentná sieť a skladovanie energie, solárna energia,

odpadová energia, prílivová energia, veterná a jadrová energia) a environmentálne subodvetvia (kontrola znečistenia ovzdušia, voda a odpadové vody, nakladanie s pevným odpadom). Kanada sa umiestnila na 2. mieste v rebríčku Global Cleantech Innovation Index 2023 za USA, ale pred Nemeckom, Izraelom, Francúzskom a Holandskom. 12 kanadských spoločností sa umiestnilo na zozname Global Cleantech 100 pre rok 2023 ([Carbon Upcycling](#); [Eavor Technologies](#); [Ekona Power](#); [e-Zinc](#); [GaN Systems](#); [GHGSat](#); [Hydrostor](#); [Ionomr Innovations](#); [Mangrove Lithium](#); [Moment Energy](#); [Pani](#); [Svante](#)).

Informačné a komunikačné technológie

Predstavujú najlepšie vyhliadkové odvetvie pre Kanadu, ako aj dôležitú súčasť priemyselnej produkcie a zahŕňajú digitálne médiá, software a bezdrôtovú komunikáciu. V tomto sektore pôsobí viac ako 43 200 spoločností, z ktorých veľká väčšina spadá do odvetvia softvéru a počítačových služieb. Sektor tvoria najmä malé spoločnosti, kde cca 35 tisíc firiem zamestnáva menej ako 10 ľudí. Medzi medzinárodne uznávané silné stránky Kanady v oblasti IKT patria bezdrôtové a telekomunikačné služby, vývoj hier, manažment a analýza údajov. V súčasnosti sa do popredia dostáva umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť a informačné technológie spojené s robotikou a smart výrobou. Svetovo známymi sú kanadské firmy BlackBerry a Sierra Wireless (AirCard).

Oceliarsky priemysel

Patrí k významným odvetviam hospodárstva. Medzi spoločnosti, ktoré majú najväčší podiel na trhu vo výrobe ocele a železa (k januáru 2023) patria Stelco Holdings Inc.; Labrador Iron Ore Royalty Corporation; Tree Island Steel Ltd. a Plaintree Systems, Inc. Ročne sa v Kanade vyrobí cca 13 mil. ton ocele a priamo zamestnáva cca 25 tisíc osôb. Domáca produkcia železa a ocele však nestačí pokryť dopyt. Najväčšími importérmi do Kanady sú USA, Južná Kórea, Mexiko, Nemecko, Turecko, India, Čína, Japonsko, Taiwan, Vietnam. Kanadský oceliarsky priemysel zamestnáva viac ako 14 000 ľudí a prispieva 4,2 mld. CAD na HDP Kanady.

Chemický priemysel

Chemický priemysel je jedným z najväčších priemyselných odvetví v krajine. Odvetvie je jedným z mála, ktoré si zachovalo svoju silu aj počas pandémie s malými až žiadnymi podstatnými vplyvmi na jeho fungovanie, či dodávateľské reťazce. Pôsobí tu približne 2,7 tisíc firiem, ktoré zamestnávajú viac ako 78 tisíc osôb. Kanadský chemický priemysel sa skladá z celého radu firiem, ktoré sa špecializujú na úpravu a konverziu rôznych látok na výrobu chemických produktov.

Ťažobný priemysel

Vďaka obrovským domácim zásobám nerastných surovín (ropa, zemný plyn, kovy, nekovy, zlato, spolu až 60 rôznych surovín) má Kanada silne rozvinutý aj ťažobný priemysel. Veľa kanadských firiem pritom zohráva dôležitú úlohu aj na celosvetovej úrovni. Kanadský banský priemysel je popredným svetovým výrobcom potaše (1. miesto v globálnom rebríčku) a je zaradený medzi 5 najväčších producentov hliníka, kobaltu, diamantov, drahých kameňov, zlata, india, nióbu (2. miesto v globálnom rebríčku), paládia (3. miesto v globálnom rebríčku), platiny telúru titánového koncentráta a uránu. V Kanade pôsobí viac banských spoločností, ako kdekolvek inde vo svete. Vďaka vysokej úrovni banskej aktivity je Kanada lídrom v globálnych investíciách do prieskumu. Kanada má jedny z najväčších známych zásob a zdrojov kritických minerálov na svete, ktoré sa odhadujú na viac ako 14 miliónov ton v roku 2021. Kanada má od roku 2022 [stratégiu pre kritické minerály](#), ktorej cieľom je zvýšiť produkciu a spracovanie 31 kritických minerálov v krajine vrátane lítia, niklu, kobaltu, grafitu a zinku. 60% všetkých ťažobných spoločností na svete je registrovaných v Kanade. Len v roku 2019 pred pandemiou bolo len v Čile aktívnych viac ako 40 kanadských ťažobných spoločností s podielmi vo viac ako 100 ťažobných projektoch. V roku 2018 bolo z 290 ťažobných spoločností pôsobiacich v Mexiku 211 z Kanady. Podobná situácia je v Peru, Ekvádore, Kolumbii a Guayane.

Poľnohospodárstvo

Kanadské poľnohospodárstvo a agropotravinársky priemysel prispieva k tvorbe HDP 135 mld. CAD, 1 z 9 pracovných miest a v roku 2022 aj rekordnými 92,7 mld. CAD vo vývoze. Vláda venuje jeho ochrane mimoriadnu pozornosť, ktorá v prípade niektorých komodít (mlieko a výrobky z mlieka, hydina, vajcia) a vďaka špecifickému systému dodávateľských vzťahov vytvára obzvlášť výhodné podmienky pre domácich producentov. Kanadskí farmári a producenti prispievajú takmer 140 mld. CAD do národného hospodárstva. Kanadské poľnohospodárstvo sa síce opiera o vysoko produktívne farmy, veľká časť rastlinnej produkcie je však geneticky modifikovaná, čo je v rozpore s podmienkami EÚ a bráni obchodu s týmito komoditami. Kanada je jedným z najväčších svetových producentov a vývozcov obilnín (pšenica a jačmeň), kukurice, olejnatých semien (repka olejnatá a jej špeciálne vyšľachtenej odrody canola (kanola), zeleniny, hovädzieho a bravčového mäsa, produktov lesného hospodárstva, živých zvierat a rýb. V krajine pôsobí viac ako 200 tisíc poľnohospodárskych fariem. Od nadobudnutia účinnosti CETA v septembri 2017 sa zvýšil kanadský export niektorých plodín do EÚ ako brusnice (nárast o 130%), ovocie a orechy (nárast o 84%), potrava pre psy a mačky (nárast o 22%), javorový sirup (nárast o 15%), repka olejnatá (nárast o 97%), fazuľa (nárast o 30%), sójové bôby (nárast o 13%) a kukurica (nárast o 11%).

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Kanada je členom NATO, WTO, OECD, G7, G20, APEC, ASEAN, OSN, MAAE, OSCE, Commonwealth, Organizácia amerických štátov (OAS), Medzinárodná organizácia Frankofónie (OIF), Zanggerov výbor, Skupina jadrových dodávateľov (NSG), Austrálska skupina (AG), Kontrolný režim pre raketové technológie (MTCR), Wassenaarský dohovor (WA), Medzinárodný trestný tribunál (ICC), Arktická rada (Arctic Council – predsednícka krajina rady v roku 2014), Interamerická rozvojová banka (IDB), ICAO (so sídlom v Montreale), Globálne partnerstvo v oblasti umelej inteligencie, Ottawa Group (na podporu reformy WTO). Kanada podala žiadosť o plnohodnotné členstvo Zmluvy o Antarktíde z roku 1959, ktorá zaviazala 12 krajín (USA, Sovietsky zväz /teraz Rusko/, Čile, Argentína, Austrália, Nový Zéland, Spojené kráľovstvo, Francúzsko, Južná Afrika, Nórsko, Japonsko a Belgicko) udržiavať kontinent bez vojenskej a jadrovej činnosti, bez vlastníckych sporov a otvorený pre vedecký výskum.

Kanada spolu s ďalšími 11 krajinami (Austrália, Brunej, Kanada, Chile, Japonsko, Malajzia, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Singapur a Vietnam) podpísali 8.3. 2018 v Santiagu v Čile dohodu o voľnom obchode Comprehensive and Progressive Trans-Pacific Partnership (CPTPP).

Kanada, USA a Mexiko 30.11. 2018 podpísali novú dohodu NAFTA nazývanú USMCA (United States–Mexico–Canada Agreement alebo v Kanade nazývanú Canada-USA-Mexico Agreement/CUSMA). Dohoda bola ratifikovaná vo všetkých troch krajinách a vstúpila do platnosti 1. júla 2020.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

System riadenia zahraničného obchodu, inštitúcie, legislatívne normy

Zahraničný obchod patrí do kompetencie **Ministerstva zahraničných vecí, obchodu a rozvoja Kanady** ([Global Affairs Canada](#)), do štruktúry ktorého patrí aj **sieť obchodných zástupcov/komisárov** ([Trade Commissioner Service](#)), ktorí pôsobia vo viac ako 160 mestách po celom svete a svoje zastúpenie má aj v jednotlivých provinciách Kanady. Ich úlohou je podporovať ekonomické záujmy Kanady, asistovať kanadským firmám pri umiestňovaní ich produkcie a služieb na zahraničných trhoch, organizovať podnikateľské misie, prezentácie, účasti na veľtrhoch a výstavách. Prostredníctvom siete obchodných komisárov je realizovaný celý rad programov zameraných na podporu obchodu, vedecko-technickej spolupráce,

investícií. Je zdrojom e-publikácie [canadexport](#), ktorá poskytuje aktuálne informácie o obchodných príležitostiach, veľtrhoch a konferenciách, monitoruje vývoj na domácom a zahraničnom trhu.

Kanadská federácia pre nezávislé podnikanie ([Canadian Federation of Independent Business](#)) je nezisková organizácia zastupujúca záujmy viac ako 110 tisíc kanadských vlastníkov malých a stredných podnikov. V každej provincii sa nachádza jej regionálny úrad s národnou kanceláriou v Ottawe.

Špecifickou črtou podnikateľskej legislatívy Kanady, ktorá vyplýva z jej administratívno-správneho členenia, je, že každá provincia (10) a teritórium (3) má svoju vlastnú legislatívu, upravujúcu právne predpisy v oblasti podnikania. Tieto pravidlá však musia byť v súlade s príslušnou federálnou legislatívou, ktorá je určujúca a nadriadená jednotlivým provinčným zákonom. Federálne zákony vo všeobecnosti predstavujú právne predpisy, týkajúce sa národných a medzinárodných záležitostí, kým provinčné zákony upravujú záležitosti týkajúce sa predovšetkým danej provincie alebo teritória. Uvedené delenie kompetencií je zdrojom určitých problémov nielen v rámci samotnej Kanady (napr. v súvislosti s mobilitou pracovnej sily, uznávaním dokladov o vzdelaní, profesijnej spôsobilosti), ale do určitej miery predstavuje komplikujúci prvok aj pre zahraničnú (a tým aj slovenskú) firmu, ktorá má záujem začať podnikat' v Kanade.

Komplexným zdrojom informácií o podnikateľskej legislatíve Kanady je stránka [Invest in Canada](#) a podmienky federálnej registrácie firiem, ktorá platí pre celé územie Kanady, upravuje zákon [Canada Business Corporations Act](#). Každý podnikateľský subjekt musí mať svoje podnikateľské deväťmiestne číslo, tzv. „[Business number](#)“, ktoré ho identifikuje vo vzťahu k federálnym a provinčným inštitúciám.

Daňový systém, dane, odvody, sociálne zafarazenie, mzdy

Kanadský daňový systém je v porovnaní so situáciou v SR zložitejší, **dane sa delia na federálne, provinčné a teritoriálne, municipálne.**

Dane z príjmu vyberá federálna vláda, 10 provincií a 3 územia.

Fyzické osoby majú za svoj príjem odstupňovanú federálnu daňovú sadzbu. Predstavuje od 15% do 33%. Zníženie daňového zafarazenia je možné formou odpočítateľnej položky zo základu dane alebo formou daňového úveru.

Sadzba federálnej dane z príjmu právnických osôb (okrem Quebecu a Alberta, ktoré nemajú dohody o vyberaní daní z príjmu právnických osôb s Kanadskou daňovou agentúrou /[Canada Revenue Agency](#)/). Vo všeobecnosti majú provincie a územia dve sadzby dane z príjmu – nižšiu a vyššiu. Nižšia sadzba sa vzťahuje na príjem oprávnený na federálny odpočet pre malé podniky. Jednou zložkou odpočtu pre malé podniky je obchodný limit. Niektoré provincie alebo územia používajú federálny obchodný limit, iní si stanovujú svoj vlastný obchodný limit.

	VŠEOBECNÁ
Federálna čistá sadzba	15%
Britská Kolumbia	12%/2 (vyššia/nížšia)
Manitoba	12%
New Brunswick	14%/2,5% (vyššia/nížšia)
Newfoundland a Labrador	15%/3% (vyššia/nížšia)
Nova Scotia	14%/2,5% (vyššia/nížšia)
Ontario	11,5%/3,2% (vyššia/nížšia)
Ostrov Princa Eduarda	16%/1% (vyššia/nížšia)
Saskatchewan	12%/0% (vyššia/nížšia)

Yukon	12%/0% (vyššia/nížšia)
Nunavut	12%/3% (vyššia/nížšia)
Northwest Territories	11,5%/2% (vyššia/nížšia)

Federálna daň za tovary a služby (Goods and Services Tax, GST), ktorá je porovnateľná so slovenskou DPH a hradí ju konečný spotrebiteľ, je aplikovaná v prípade predaja prevažnej väčšiny tovarov alebo služieb. Vzfahuje sa aj na viacerý nehnuteľný majetok (napr. pozemky, budovy a podiely na tomto majetku) a nehmotný osobný majetok ako sú ochranné známky, práva na používanie patentu, a digitalizované produkty stiahnuté z internetu a platené jednotlivo. Nulová sadzba GST je v prípade základných a nespracovaných potravín, liekov, zdravotníckych služieb a niektorých pomôcok, vybraných finančných a vzdelávacích služieb, mestskej dopravy. Federálna spotrebná daň sa platí v prípade tabaku, alkoholických nápojov, pohonných hmôt, šperkov a hodínok.

Provinčná daň z predaja (Provincial Sales Tax, PST) je vyberaná pri nákupe, alebo nadobudnutí tovaru alebo služby a je nariadená provinčnými vládami. Provincie Ontario, Britská Kolumbia, Nova Scotia, New Brunswick, Newfoundland a Labrador používajú Harmonizovanú daň z predaja (Harmonized Sales Tax, HST). Výber dane zabezpečuje Kanadský úrad pre správu daní Canada Revenue Agency. Na vybrané kategórie tovarov a služieb platí nulová sadzba HST (napr. základné potraviny, väčšina finančných a vzdelávacích služieb, verejná doprava, lieky, zdravotnícke služby a pomôcky), znížená sadzba HST (5 %) platí pre knihy, noviny, detské potreby.

Prehľad platných sadziieb daní maloobchodného predaja tovarov a služieb v jednotlivých provinciách Kanady je uvedený v nasledujúcej tabuľke (údaje v %):

Prehľad daňových sadziieb v kanadských provinciách+teritóriách k 1. januáru 2023

	GST/HST	PST (provinčná daň)	Kombinovaná sadzba
Alberta	5%	0%	5%
Britská Kolumbia	5%	7%	12%
Manitoba	5%	7%	12%
New Brunswick	15%	N/A	15%
Newfoundland a Labrador	15%	N/A	15%
Nova Scotia	15%	N/A	15%
Ontario	13%	N/A	13%
Ostrov Princa Eduarda	15%	N/A	15%
Quebec	5%	9,975%	14,975%
Saskatchewan	5%	6%	11%
Yukon	5%	0%	5%
Nunavut	5%	0%	5%
Northwest territories	5%	0%	5%

Úlohu centrálnej banky plní [Bank of Canada](https://www.bankofcanada.ca/), ktorá neposkytuje bankové služby pre potreby verejnosti. Jej činnosť upravuje Zákon o kanadskej centrálnej banke, ktorý je revidovaný každých päť rokov. Kľúčová úroková miera bank of Canada predstavuje v súčasnosti 0,25%. Ďalšou vládou kontrolovanou bankou je **Business Development Bank of Canada**, BDC.

Kanadský bankový sektor je jedným z najbezpečnejších vo svete. Dominuje mu päť veľkých komerčných bánk, ktorých podiel na bankovom trhu dosahuje 90 % (rok 2020): kapitálovo najsilnejšou bankovou inštitúciou je Royal Bank of Canada (Banque Royale du Canada), nasleduje Toronto Dominion Bank (TD Bank Group), Bank of Nova Scotia (Scotiabank), Bank of Montreal (BMO Financial Group), Canadian Imperial Bank of Commerce (CIBC).

Záujmy kanadských bánk a ich zamestnancov zastupuje [Canadian Bankers Association](#).

Špecifiká podnikania v teritóriu, výhody a nevýhody podnikania v krajine

Kanada je desiatu najväčšia ekonomika na svete a patrí medzi najbohatšie krajiny. Má jednu z najvyšších úrovní ekonomickej slobody na svete. Je považovaná za jedno z najbezpečnejších miest na investovanie.

Na základe Economist Intelligence Unit z marca 2020 bola Kanada zaradená medzi najlepšie krajiny pre podnikanie v rámci G20 na roky 2020-2024. Podľa Doing Business 2022 Svetovej banky je Kanada na 26. mieste v jednoduchosti podnikania.

V Kanade je kombinácia anglického a francúzskeho dedičstva. Na kanadskú identitu mali silný vplyv aj USA. Preto je možné nájsť spôsoby podnikania, štruktúru daňových a obchodných zákonov pochádzajúcich z anglického, francúzskeho, alebo amerického prostredia.

Medzi hlavné kanadské hodnoty patrí spravodlivosť, rovnosť, inkluzívnosť, sociálna spravodlivosť a podnikateľský duch.

Podnikateľstvo predstavuje populárny kanadský životný štýl. Viac ako 90% spoločností v Kanade predstavujú malé a stredné podniky.

Medzi výhody podnikania v Kanade možno označiť: ľahké začatie podnikania a získania úveru; bohatá stabilná ekonomika a spotrebiteľská základňa; rozvoj pracovnej sily (vzdelanosť a konkurencieschopnosť ľudského kapitálu a absencia mnohých obmedzení a ochrany práce, ktoré implementujú iné krajiny); celkové nízke náklady na prevádzku v porovnaní s mnohými krajinami; dobrá infraštruktúra; Kanada má uzatvorené obchodné dohody s viacerými krajinami (napr. USMCA, CETA).

Výzvy predstavujú: odlišné pravidlá v rámci provincií; kurz kanadského dolára – menové riziká; kolísanie medzinárodných cien komodít; závislosť od amerického hospodárstva.

[Odkazy na internetové stránky, ktoré informujú o danej problematike](#)

[Invest in Canada - Canada.ca](#)

[Doing Business in Canada - World Bank Group](#)

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Inštitúcie, ktoré realizujú podporu, proexportné programy

Ministerstvo zahraničných vecí, obchodu a rozvoja Kanady prostredníctvom svojej siete **obchodných komisárov** (Trade Commissioner Service) realizuje celý rad projektov a programov na podporu exportu. Ich spoločným menovateľom je prioritná orientácia na rýchlo sa rozvíjajúce trhy sveta, Áziu a trans-pacifickú oblasť. Obchodní komisári podporujú a pomáhajú kanadským spoločnostiam zorientovať sa na medzinárodných trhoch:

<https://www.tradecommissioner.gc.ca/index.aspx?lang=eng>

Proexportné programy

https://www.tradecommissioner.gc.ca/funding_support_programs-programmes_de_financement_de_soutien.aspx?lang=eng

<https://www.trade commissioner.gc.ca/funding-financement/canexport/sme-pme/applicant-guide-requerant.aspx?lang=eng#a1>

c) Verejné obstarávanie

Začiatkom predbežného uplatňovania dohody CETA (od 21.9.2017) sa pre európske spoločnosti otvoril kanadský trh s verejným obstarávaním.

Národná (federálna) elektronická služba pre verejné obstarávanie pracuje pod názvom **MERX** a predstavuje vhodný nástroj, ktorý umožňuje získavať denne aktualizované informácie o verejnom obstarávaní pre tovary a služby na všetkých úrovniach samosprávy (federálnej, provinčnej, municipálnej), ale aj ponuke zo strany akademických a vzdelávacích inštitúcií, nemocníc, súkromných projektov v stavebníctve z celého územia Kanady.

Ďalej je to Tenders Info (<https://www.tendersinfo.com/global-canada-tenders.php>) pre tendre v Kanade) a Buy and Sell Canada (<https://buyandsell.gc.ca/>) pre vládne tendre.

Provinčná úroveň:

Alberta

(<https://www.alberta.ca/contract-opportunities-with-the-government-of-alberta.aspx>)

British Columbia

(<https://www.bcbid.gov.bc.ca/open.dll/welcome?language=En>)

Manitoba

(<https://www.gov.mb.ca/finance/psb/>)

New Brunswick

(<https://www2.snb.ca/content/snb/en/services-to-government/procurement.html>)

Newfoundland and Labrador

(<https://www.gov.nl.ca/ppa/tenders/>)

Nova Scotia

(<https://procurement.novascotia.ca/>)

Nunavut

(<https://nunavuttenders.ca/>)

Northwest Territories

(<https://www.inf.gov.nt.ca/en/services/procurement-shared-services>)

Ontario

(<https://www.doingbusiness.mgs.gov.on.ca/mbs/psb/psb.nsf/English/forbuyers-login>)

Prince Edward Island

(<https://www.princeedwardisland.ca/en>)

Quebec

(<https://www.tresor.gouv.qc.ca/public-procurement/government-procurement/?L=2>)

Saskatchewan

(<https://sasktenders.ca/content/public/Search.aspx>)

Yukon

(<https://yukon.ca/en/department-highways-public-works>)

Municipálna úroveň:
(<https://www.investcanada.ca/locations>)

Verejné obstarávanie v sektore obranného priemyslu sa riadi podľa špecifických pravidiel, ktoré stanovuje tzv. Politika priemyselných a technologických benefitov, označovaná ako ITB (**Industrial and Technological Benefits Policy**). Je dôležité sa riadiť dokumentom **Stratégia verejného obstarávania v sektore obrany** (<https://www.tpsgc-pwasc.gc.ca/app-acq/amd-dp/samd-dps/index-eng.html>).

d) Zmluvná základňa

Ekonomické a hospodárske zmluvy medzi SR a krajinou, zoznam, odporúčania

- Dohoda medzi vládou SR a vládou Kanady o zamedzení dvojitého zdanenia (05/2001),
- Memorandum o porozumení o obchodnej a hospodárskej spolupráci medzi Ministerstvom hospodárstva SR a Ministerstvom zahraničných vecí a medzinárodného obchodu Kanady (2000),
- Zmluva medzi SR a Kanadou o podpore a ochrane investícií podpísaná v Bratislave 20.7.2010, platnosť nadobudla 14. marca 2012.
- Komplexná hospodárska a obchodná dohoda medzi EÚ a Kanadou – CETA (<https://www.mhsr.sk/obchod/obchodne-vztahy-s-tretimi-krajinami/dohody-eu-s-tretimi-krajinami/komplexna-hospodarska-a-obchodna-dohoda-medzi-eu-a-kanadou-ceta>)

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Problematika zahraničných investícií patrí do kompetencie federálneho Ministerstva inovácií, vedy a ekonomického rozvoja (Innovation, Science and Economic development Canada. Základným legislatívnym dokumentom je Zákon o investíciách „[Investment Canada Act](#)“ (ICA) z roku 1985. ICA umožňuje federálnej vláde skontrolovať navrhované zahraničné investície, aby sa zabezpečil ich „čistý úžitok“ pre Kanadanov.

Objem PZI v krajine a z teritória, celkový vývoj za posledné roky, trendy

Celkový stav kanadských PZI v zahraničí

	2019	2020	2021	2022
PZI všetky krajiny	1 613 703	1 666 652	1 789 747	1 989 561
Z toho:				
Severná Amerika	1 019 669	1 081 280	1 208 183	1 372 971
Južná a stredná Amerika	80 019	70 744	65 319	73 503
Európa	378 942	366 348	373 965	383 600
Afrika	11 901	13 585	14 253	15 664
Ázia a Oceánia	122 079	133 368	125 980	141 776

Zdroj: [Statistics Canada](#), údaje v mil. CAD

Stav PZI v Kanade

	2019	2020	2021	2022
PZI všetky krajiny	1 137 849	1 079 053	1 192 259	1 263 887
Z toho:				
Severná Amerika	506 806	493 977	578 917	611 849
Južná a stredná Amerika	3 256	6 181	8 532	12 131

Európa	425 366	396 138	415 423	446 653
Afrika	208	203	389	939
Ázia a Oceánia	145 189	129 300	128 620	131 968

Zdroj: [Statistics Canada](#), údaje v mil. CAD

Silné stránky Kanady: kvalifikovaná pracovná sila; príjemné podnikateľské prostredie; veľké zásoby ropy, plynu a rúd; silný bankový sektor; silné ukotvenie v medzinárodnom obchode; dynamické hospodárstvo s viac ako 38 miliónmi spotrebiteľov; sofistikovaná infraštruktúra a moderná dopravná sieť.

Slabé stránky Kanady: silná naviazanosť na ekonomiku USA najmä v oblasti vývozu; citlivosť na medzinárodné ceny komodít a vládne príjmy závislé od ropy; vysoký dlh domácností (najmä bývanie) v niektorých regiónoch; pokles produktivity v spracovateľskom priemysle; pokles aktívnej populácie v dôsledku starnutia

Prehľad obchodných a investičných dohôd Kanady je na stránke:

<https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/index.aspx?lang=eng>

Hlavné sektory a investori, kontakty na inštitúcie zaoberajúce sa podporou PZI

Hlavnými investičnými partnermi Kanady sú USA a EÚ. Polovica pripadá na USA (hlavný investor v krajine) a potom nasleduje Holandsko a Luxembursko. Ďalšími veľkými investormi v Kanade sú Spojené kráľovstvo, Švajčiarsko, Japonsko, Brazília, Nemecko a Čína. Tieto investície sú zamerané hlavne do vedeckých a technických aktivít, priemyselnej výroby, ťažby a uhľovodíkového sektoru, financií a poisťovníctva, veľkoobchodu a maloobchodu. V nasledujúcich rokoch by nová NAFTA (USMCA), ktorá vstúpila do platnosti 1.7.2020, ako aj CETA mali mať rozhodujúci vplyv na príliv a odliv investícií v Kanade.

Na federálnej úrovni je Invest in Canada (patrí pod Global Affairs Canada) kanadskou globálnou agentúrou pre podporu a prítiahnutie investícií:

<https://www.investcanada.ca/about>.

V rámci provincií: Alberta (www.investalberta.ca), British Columbia (www.britishcolumbia.ca), Manitoba (www.manitoba.ca), Newfoundland a Labrador (www.gov.nl.ca), New Brunswick (www.onbcanada.ca), North West Territories (www.investnwt.ca), Nova Scotia (www.novascotiabusiness.com), Nunavut (www.govnu.ca), Ontario (www.investontario.ca), Prince Edward Island (www.innovationpei.ca), Quebec (www.investquebec.ca), Saskatchewan (www.thinksask.ca), Yukon (www.yukon.ca).

Prílev PZI z teritória do SR a naopak, príklady úspešne realizovaných projektov

Podľa oficiálnych údajov NBS v roku 2017 predstavoval prílev kanadských investícií na Slovensko viac ako 2 mil. EUR. Spoločnosť **Martinrea International** otvorila v Juri pri Bratislave závod na výrobu komponentov pre automobilový priemysel (Martinrea Slovakia Fluid Systems). Ďalšími kanadskými investormi v SR sú **Colliers** (real estate), **Magna Slovteca** v Novom Meste n. Váhom (výroba zrkadiel a plastových častí pre automobilový priemysel), **Magna Exteriors and Interiors** v Trnave (výroba kožených interiérov pre automobilový priemysel – Porsche, BMW, Mercedes). Magna v Kechnici vybudovala novú výrobu systémov pre autonómne riadenie áut a elektromobily.

Investície slovenských firiem v Kanade oficiálne štatistické zdroje neuvádzajú. Za úspech však možno označiť otvorenie výskumno-vývojového centra softwarovej spoločnosti **ESET v kanadskom Montreale v apríli 2012** ako aj otvorenie kanadskej centrály spoločnosti v Toronte (5.4.2016). Ďalšou úspešnou kanadsko-slovenskou spoločnosťou s celosvetovou pôsobnosťou je **CORINEX** so svojou centrálou vo Vancouveri (firma pôsobí v oblasti smart-technológií). Slovenská spoločnosť **Alifer Technologies** (IKT so špecializáciou na komunikačné

technológie) má zastúpenie v Toronte. V roku 2018 otvorila svoje zastúpenie v Toronte spoločnosť **Sygic**.

Technická a finančná pomoc pri vstupe zahraničných investorov

Investorom sú poskytované stimuly vo forme grantov, pôžičiek a záruk. Zahraničným investorom sú k dispozícii po splnení rovnakých podmienok ako platia pre domácich investorov. V rámci MZV (Global Affairs Canada) sekcia [Invest in Canada](#) uskutočňuje aktívnu politiku získavania PZI do Kanady prostredníctvom zastupiteľských úradov.

Pri hľadaní obchodného zastúpenia (importér) je doporučené obrátiť sa priamo na kanadské inštitúcie, ktoré majú v pracovnej náplni pomoc potencionálnym exportérom – **Kanadská asociácia dovozcov a vývozcov** (Canadian Association of Importers and Exporters - [I.E.Canada](#)), je súkromnou neziskovou organizáciou, ktorá bola založená v roku 1932. Jej členmi sú rôzne skupiny dovozcov, vývozcov, distribútorov, prepravcov, bánk, colní deklaranti, audítorské firmy, zástupcovia zahraničných firiem a agentúr na podporu obchodu.

Export Development Canada (EDC - <https://www.edc.ca/>) je štátnym podnikom a inštitúciou pre vývozné úvery, ktorá zabezpečuje poskytovanie exportných úverov a poisťovanie obchodných a úverových rizík. Svoje služby poskytuje predovšetkým zástupcom malých a stredných podnikov, ktorým pomáha umiestňovať produkciu do viac ako 200 destinácií po celom svete.

Užitočné informácie poskytuje aj Invest in Canada (<https://www.investcanada.ca/>).

Odporúčané oblasti investovania

Ako sektory s potenciálom možno označiť informačné a komunikačné technológie (napr. big data, internet vecí, AI, kybernetická bezpečnosť), biotechnológie, zdravie (rastúci význam sektorov spojených so starnutím obyvateľstva), telekomunikácie, životné prostredie (obnoviteľné energie a technológie na ochranu životného prostredia), chemický priemysel a cestovný ruch.

b) Energetická politika krajiny

Energetický mix a energetická bezpečnosť

V roku 2022 CA vyrobila 636 terawatthodín elektriny. Viac ako 67% elektrickej energie v CA pochádza z obnoviteľných zdrojov a 83% zo zdrojov neemitujúcich skleníkové plyny.

Energetický mix Kanady: Kanada je krajina bohatá na zdroje s jedinečnou kombináciou zdrojov energie:

Ropa – podieľa sa 1,2% na výrobe elektrickej energie v krajine. Kanada má tretie najväčšie zásoby ropy na svete. Zo 170 mld. barelov ropy, ktoré je možné získať pomocou súčasnej technológie sa 165 mld. barelov nachádza v ropných pieskoch. V roku 2018 Kanada vyprodukovala 4,59 miliónov barelov ropy za deň, z čoho 95% pochádzalo z produkčných oblastí západnej Kanady. 99% kanadského exportu ropy smeruje do USA.

Zemný plyn – podieľa sa viac ako 8,6% na výrobe elektrickej energie v krajine. Kanada má obrovské zásoby zemného plynu najmä v Britskej Kolumbii a Alberte. Pri súčasných mierach spotreby má Kanada dostatok plynu na pokrytie vlastných potrieb po dobu 300 rokov aj s dostatočným množstvom na vývoz. Kanada má 0,8% svetových zásob zemného plynu. Kanada je 6. najväčším producentom zemného plynu na svete, ale zatiaľ nemá terminály na vývoz LNG. Jediným je terminál vo výstavbe Kitimat v Britskej Kolumbii, kde sa predpokladá začiatok prepravy 14 mil. ton paliva ročne do Ázie v roku 2025.

Uhlie – podieľa sa 7% na výrobe elektrickej energie v krajine. Kanada disponuje zásobami cca 6,6 miliárd ton. Viac ako 90% ložísk uhlia sa nachádza v západných provinciách, zopár v Novom Škótsku. Kanada má v súčasnosti v prevádzke cca 24 uhoľných baní.

Vodík - Kanada investuje do vývoja čistého vodíka, a presadzuje akčný pakt G7 o vodíku zameraný na úlohu vodíka ako čistého zdroja energie v budúcnosti. Kanada v decembri 2020 zverejnila svoju [Hydrogen strategy for Canada](#).

Vodná energia – je najväčším zdrojom výroby elektriny v Kanade. Poskytuje viac ako 60,2% celkovej výroby kanadskej elektriny s inštalovaným výkonom 85 000 MW. Vďaka tomu je Kanada tretím najväčším producentom vodnej energie na svete.

Jadrová energia – jadrové elektrárne vyrábajú elektrinu v Kanade od začiatku šesťdesiatych rokov 20. storočia. V Kanade sú v prevádzke 4 jadrové elektrárne (3 v Ontáriu a 1 v New Brunswiku), ktoré generujú viac ako 14,6% kanadskej výroby energie. Kanada má tretie najväčšie zásoby uránu po Austrálii a Kazachstane na svete. V Ontáriu je 60% energetických potrieb provincie pokrytých jadrovou výrobou. Iné provincie – najmä New Brunswick (ktorý už má jadrovú elektrárňu), Alberta a Saskatchewan – prejavili záujem o „malé modulárne reaktory“, ktoré sú cenovo dostupnejšie, menej zložité a jednoduchšie na prevádzku ako tradičné, veľké jadrové elektrárne. V roku 2021 bola Kanada 5. najväčším vývozcom uránu.

Veterná energia – podieľa sa 4,4% na výrobe elektrickej energie v Kanade. Predpokladá sa nárast výroby tohto druhu elektrickej energie vzhľadom na zvýšený záujem ich výrobcov, ako aj existujúce vládne iniciatívy. Kanada má 318 veľkých projektov týkajúcich sa veternej energie. Kanada bola do konca roka 2022 bola na 8. mieste na svete, pokiaľ ide o inštalovanú kapacitu veternej energie. Na konci roka 2022 mala Kanada takmer 15 gigawattov inštalovanej kapacity veternej energie.

Solárna energia – podieľa sa 0,5% na výrobe elektrickej energie v krajine. Celková energetická kapacita predstavuje cca 2100 MW. Kanada má 196 veľkých projektov týkajúcich sa solárnej energie. Kanada sa v roku 2020 umiestnila na 22. mieste na svete pokiaľ ide o inštalovanú kapacitu solárnej energie.

Geotermálna energia – geotermálne zdroje s najvyššou teplotou sa nachádzajú v provinciách British Columbia, Northwest Territories, Yukon a Alberta.

Biomasa a biopalivá – biomasa sa podieľa 1,8% na výrobe elektrickej energie v Kanade. V krajine sa vyrábajú dva druhy biopalív: etanol a bionafta. Biopalivá predstavujú rastúcu formu energie v Kanade. Patrí medzi ich najväčších producentov na svete (po USA, Brazílii, EÚ a Číne).

Podiel na celkovej výrobe elektrickej energie Kanady

Obnoviteľné zdroje energie	67%
Uhoľné elektrárne	7%
Jadrové elektrárne	15%
Ropa, plyn a ďalšie neobnoviteľné zdroje	11%

Zdroj: [Natural Resources Canada](#)

Priority energetickej politiky Kanady:

- diverzifikácia prepravných trás pre energetické nosiče,
- výstavba LNG terminálov, budovanie nových plynovodov na západné pobrežie,
- zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie,
- zvyšovanie energetickej efektívnosti,
- využívanie technológií na zachytávanie skleníkových plynov metódou CCS.

Energetická bezpečnosť Kanady

Kanada má vysoký stupeň energetickej bezpečnosti, disponuje obrovským zdrojom vodnej energie, 3. najväčšou zásobou ropných a uránových rezerv. Krajina je v popredí inovatívnych technológií v oblasti spôsobu výroby a využívania energie. Nízkoemisné a neemisné formy energie nadobúdajú na význame v rámci formujúceho sa energetického mixu. Veterná a fotovoltaická energia sú najrýchlejšie rastúcim zdrojom výroby elektrickej energie v Kanade. V súčasnosti neexistuje hrozba dostatočnej veľkosti, v rámci ktorej by mala kanadská energetická bezpečnosť čeliť vážnym zmenám situácie v nasledujúcich desaťročiach.

Vzhľadom na hlbokú integráciu Kanady do globálneho trhu s energiou by mohli mať na situáciu v tejto oblasti negatívny vplyv nepredvídateľné okolnosti ako nestálosť trhu, neistota v dôsledku klimatických zmien a bezpečnostné hrozby. Technologický pokrok v Kanade vyústil do zvýšenia energetickej účinných postupov a zníženia emisie skleníkových plynov v oblastiach, ako sú ropné piesky. Tie sa nachádzajú na západe Kanady v provincii Alberta, ktorej 31 % HDP zabezpečuje ropný priemysel. Ide o rozsiahle ložiská, obsahujúce zmes surových živíc, ktoré sú čiastočne v kvapalnom stave, a prísad (íly, kremenný piesok, voda). Hlavné ložiská sa nachádzajú v Athabasce, Cold Lake a Peace River a pokrývajú územie 141 tisíc km². Medzinárodná energetická agentúra (IEA) očakáva, že produkcia ropných pieskov by sa mala do roku 2035 zvýšiť na 4,3 mil. barelov denne. Najväčšou výzvou tu bude vyriešenie kritiky a pochybností týkajúcich sa rizika vyššej environmentálnej záťaže, ktorú spôsobuje energeticky náročnejšia ťažba ropy z týchto nálezísk (podobné zdroje ropy sa pritom nachádzajú aj v USA a začínajú byť rovnako využívané). Kanada by sa podľa IEA mala v oblasti exportu ropy viac orientovať na Áziu, kam v súčasnosti vyváža zanedbateľné objemy energetických surovín. Základným predpokladom pre to bude rýchle vybudovanie nových ropovodov smerujúcich z Alberty na západ Kanady (Trans Mountain Pipeline). Agentúra Deloitte vo svojej analýze zameranej na perspektívy využitia ropných pieskov skonštatovala, že tieto náleziská budú v priebehu nasledujúcich 25 až 30 rokov motorom hospodárskeho rastu Kanady.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Hrubé domáce výdavky na výskum a vývoj (GERD) v Kanade v roku 2022 podľa sektora financovania dosiahli 43,2 mld. CAD.

Kanadská vláda v roku 2018 vyčlenila 950 miliónov CAD na vytvorenie piatich superclusterov na stimulovanie hospodárstva a byť motorom rastu. Jedným z hlavných cieľov programu je podpora spolupráce medzi súkromným sektorom a vedeckými inštitúciami. Hlavné prínosy superclusterov: viac ako 50 tisíc nových pracovných miest, zvýšenie kanadského HDP o viac ako 50 mld. CAD, inovácie v každom kúte Kanady, rast regionálnych ekonomík.

Ocean Supercluster (so sídlom v Atlantickej Kanade, čo predstavuje región zlúčený zo štyroch provincií s prístupom k Atlantickému oceánu - New Brunswick, Prince Edward Island, Nova Scotia a Newfoundland and Labrador), ktorý bude využívať inovácie na zvýšenie konkurencieschopnosti v oblastiach rybného hospodárstva, ťažbe a spracovania ropy, plynu a čistej energie. Dopad na HDP za 10 rokov: 14 mld. CAD, nové pracovné miesta za 10 rokov: 3 000.

SCALE AI Supercluster (so sídlom v Quebecu) má ambíciu vytvoriť z Kanady exportného lídra budovaním inteligentných dodávateľských reťazcov prostredníctvom umelých inteligencií a robotiky. Dopad na HDP za 10 rokov: 16,5 mld. CAD, nové pracovné miesta za 10 rokov: viac ako 16 000.

Next Generation Manufacturing Supercluster (so sídlom v Ontariu) spojí kanadské technologicky silné stránky so spracovateľským priemyslom. Dopad na HDP za 10 rokov: 13,5 mld. CAD, nové pracovné miesta za 10 rokov: 13 500.

Protein Industries Supercluster (so sídlom v niektorej z provincií Alberta, Saskatchewan, alebo Manitoba), urobí podľa plánov z Kanady vedúci zdroj rastlinných bielkovín a pomôže s zredukovať nedostatok potravín vo svete. Dopad na HDP za 10 rokov: 4,5 mld. CAD, nové pracovné miesta za 10 rokov: 4 500.

Digital Technology Supercluster (so sídlom v Britskej Kolumbii) bude využívať big data a digitálne technológie na odkrytie nového potenciálu v dôležitých odvetviach, ako je zdravotníctvo, lesníctvo a výroba. Dopad na HDP za 10 rokov: 5 mld. CAD, nové pracovné miesta za 10 rokov: 13 500.

Výdavky na výskum a rozvoj – zdroje financovania

	2018	2019	2020	2021	2022
--	------	------	------	------	------

GERD celkom	34,5	35,535	37,430	42,6	43,211
Z toho:					
• Podnikateľský sektor	17,9	14,572	15,687	-	19 065
• Federálna vláda	6,0	6,456	7,044	-	8 250
• Sektor vyššieho vzdelávania	7,0	7,258	7,581	-	8 047
• Provinčné vlády	1,8	1,848	1,865	-	1 874
• Zahraničné subjekty	1,9	3,502	3,399	-	4 361
• Súkromné neziskové organizácie	1,7	1,899	1,854	-	1 614

Zdroj: Statistics Canada, údaje v mld. CAD (bežné ceny)

Najviac prostriedkov do podpory a rozvoja R&D v Kanade je orientovaných do oblastí prírodných a technických/inžinierskych vied s podielom dosahujúcim 91 %.

Z pohľadu rozdelenia výdavkov na vedu a rozvoj medzi jednotlivé provincie rozhodujúcu úlohu zohráva Ontario (48 % celkových GERD) a Quebec (26 %). Podiel na úrovni 10 % dosahujú ešte provincie Britská Kolumbia a Alberta, nasledované regiónom hlavného mesta Ottawa/Gatineau so 4 %.

Vedecko-technickými možnosťami spolupráce medzi EÚ a Kanadou sa zaoberá spoločný výbor „EU-Canada Joint Science and Technology Coordinating Committee (JSTCC)“. Prioritnými sektormi spolupráce Kanada – EÚ: zdravotníctvo, aeronautika, arktická veda, oceány a morské technológie, informačné a komunikačné technológie, poľnohospodárstvo, bezpečnosť, klimatické zmeny, vesmír, vedecká mobilita.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim

Užitočnou stránkou pre dovoz do Kanady je [Canadian Importers Database](#).

Užitočnou stránkou pre vývoz z Kanady je [Exporting from Canada](#).

Informácie o vývoze a dovoze kontrolovaných výrobkov je na stránke: (<https://www.international.gc.ca/controls-controles/index.aspx?lang=eng>).

Tarifné a netarifné prekážky obchodu

Komplexná hospodárska a obchodná dohoda medzi EÚ a Kanadou (CETA) liberalizuje obchod s tovarmi a službami medzi EÚ (tým pádom aj Slovenskom) a Kanadou prostredníctvom odstraňovania tarifných a netarifných prekážok obchodu. V rámci tarifných prekážok prostredníctvom (CETA) došlo k zrušeniu ciel na 98% výrobkov. Pre Slovensko to znamená prospech pre takmer všetky exportované výrobky ako motorové vozidlá a súčiastky, strojové a elektrické zariadenia, nábytok a pod. Dohoda rieši aj tzv. netarifné prekážky pre obchod. Ide o zjednodušenie technickej regulácie, či už v oblasti vzájomného uznávania produktov, certifikátov, práv duševného vlastníctva a lepšej spolupráce regulačných úradov.

Odstránením tarifných opatrení a netarifných bariér bol pre všetky odvetvia hospodárstva SR indikovaný potenciál zvýšenia vývozu v rozsahu 30 – 38 %.

Tarifné a netarifné prekážky je možné konzultovať na stránke Canada Border Services Agency (<https://www.cbsa-asfc.gc.ca/menu-eng.html>).

Kanadský vyhľadávač taríf (The Canada Tariff Finder) umožňuje kontrolovať dovozné, alebo vývozné clá pre konkrétny tovar a trhy so zameraním na krajiny, s ktorými má Kanada dohodu o voľnom obchode. Link: <https://www.tariffinder.ca/en>

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Kanada je členskou krajinou všetkých elitných ekonomických klubov (OECD, WTO, G7, G20), deklaruje vysokú otvorenosť svojej ekonomiky a jej orientáciu na vývoz. Základná charakteristika zahraničného obchodu Kanady za obdobie 2015 – 2021 je uvedená v nasledujúcom prehľade:

Celkový zahraničný obchod Kanady

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vývoz	516 772	546 241	584 152	593 171	522 332	631 188	779 147
Dovoz	533 251	561 411	595 910	601 521	542 316	613 864	739 775
Obrať	1 050 023	1 107 652	1 180 062	1 194 692	1 064 648	1 245 052	1 518 922
Saldo	-16 479	-15 170	-11 758	-8 350	-19 984	17 324	39 372

Zdroj: [Ministerstvo priemyslu Kanady](#)

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

Počet importujúcich kanadských podnikov v roku 2022: 160 238

Počet exportujúcich kanadských podnikov v roku 2022: 48 306

Vývoz

Top kanadské exporty v roku 2022: 1) minerálne palivá, vrátane ropy (30,2% z celkových exportov); 2) motorové vozidlá (8,4%); 3) strojové zariadenia, vrátane počítačov (6,3%); 4) drahokamy a drahé kovy (4%); 5) drevo (3,3%); 6) plasty a plastové výrobky (2,9%); 7) elektrické stroje a zariadenia (2,5%); 8) hliník (2,4%); 9) hnojivá (2,3%); 10) rudy, troska, popol (1,9%).

Dovoz

Top kanadské importy v roku 2021: 1) strojové zariadenia, vrátane počítačov (14,1% z celkových importov); 2) motorové vozidlá (13,9%); 3) elektrické stroje a zariadenia (9,3%); 4) minerálne palivá vrátane ropy (7,9%); 5) plasty a plastové výrobky (4%); 6) farmaceutické výrobky (3,5%), 7) drahokamy a drahé kovy (3,3%); 8) optické, technické a medicínske prístroje (2,6%); 9) výrobky zo železa alebo ocele (2,5%); 10) železo, oceľ (2%).

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Vývoz

Top exportné destinácie kanadských komodít v roku 2022: USA (77%, 459,9 mld. USD); Čína (3,7%, 21,9 mld. USD); Spojené kráľovstvo (2,3%, 14 mld. USD); Japonsko (2,3%, 13,8 mld. USD); Mexiko (1,2%, 6,9 mld. USD); Južná Kórea (1,1%, 6,7 mld. USD); Nemecko (1%, 5,8 mld. USD); Holandsko (0,8%, 5 mld. USD); India (0,7%, 4,1 mld. USD); Belgicko (0,6%, 3,5 mld. USD).

Dovoz

Hlavní importní partneri Kanady v roku 2022: USA (35,6%); Čína (7,5%); Mexiko (5,2%); Nemecko (5,1%); Japonsko (4%); Južná Kórea (2,8%); Vietnam (2,7%); Taliansko (2,2%), Taiwan (2,2%); Spojené kráľovstvo (1,3%, 6,27 mld. USD).

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

Kanada predstavuje po USA druhého najdôležitejšieho obchodného partnera SR na americkom kontinente. SR si s Kanadou dlhodobo udržuje aktívne saldo obchodnej bilancie.

Zahraničný obchod SR - Kanada

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vývoz	282 980	299 308	333 312	223 363	256 552	288 337	329 838
Dovoz	84 849	82 053	98 461	100 284	84 127	106 102	165 427
Obrat	367 829	381 361	431 773	323 647	340 679	394 439	495 265
Saldo	198 131	217 255	234 851	123 079	172 425	182 235	164 411

Zdroj: ŠÚ SR/MZVEZ SR, údaje v tis. EUR

Tovarová štruktúra zahraničného obchodu SR – Kanada

Vývoz

Kľúčovou položkou slovenského vývozu v štruktúre podľa HS2 v roku 2022 sú vozidlá (iné ako kolajové); jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia; elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti, prístroje na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku, časti a súčasti a príslušenstvo týchto prístrojov; nábytok a svietidlá; kaučuk a výrobky z neho; hliník a výrobky z hliníka; výrobky zo železa alebo ocele farmaceutické výrobky.

Dovoz

Hlavnou položkou slovenského dovozu z Kanady v roku 2022 v štruktúre podľa HS2 boli nerastné palivá, minerálne látky; vozidlá (iné ako kolajové); jadrové reaktory a kotly; rôzne jedlé prípravky; železo a oceľ; farmaceutické výrobky; zelenina, jedlé rastliny, korene a hľuzy; elektrické stroje, prístroje a zariadenia; hliník a výrobky z neho.

Očakávaný vývoj zahraničného obchodu medzi SR a Kanadou

Celkový objem slovenského vývozu bude s veľkou pravdepodobnosťou naďalej závisieť od hlavnej komodity – osobných automobilov, ktorých dominantné postavenie zatiaľ nemá šancu ohroziť žiadna z ostatných tovarových skupín, vyvázaných v súčasnosti do Kanady. Za stimulujúci faktor do budúcnosti možno označiť Komplexnú hospodársku a obchodnú dohodu CETA, ktorá bola podpísaná predstaviteľmi Kanady a EÚ v Bruseli dňa 30.10.2016 – počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ. Európsky parlament vyjadril súhlas s dohodou CETA dňa 15.2.2017. Kanada a EÚ sa dohodli na začiatku uplatňovania dohody CETA od 21. septembra 2017. Od tohto dátumu nastalo tzv. predbežné uplatňovanie dohody. Plnohodnotné uplatňovanie dohody bude možné až po jej ratifikácii vo všetkých ČŠ EÚ. Cieľom CETA je prehĺbiť ekonomické vzťahy medzi EÚ a Kanadou zlepšením prístupu na trhy s priemyselnými produktmi, poľnohospodárskymi výrobkami a službami.

Na kanadskej strane bol návrh zákona o ratifikácii dohody CETA schválený parlamentom dňa 11.5.2017. Posledným legislatívnym krokom bol podpis generálneho guvernéra Kanady - Royal Assent, ktorý bol udelený dňa 16.5.2017. **Slovensko ratifikovalo CETA v septembri 2019 a dokončilo samotný ratifikačný proces podpisom prezidentky SR v 11/2019.**

Podstatou CETA je eliminácia ciel, obe strany odstránia clá u viac ako 99% tarifných položiek, z toho 98,4% od vstupu dohody do platnosti. Clá v priemyselnom sektore budú plne liberalizované (tzv. pokrytie CETA v tomto sektore je 100%). V poľnohospodárskom sektore bude na konci prechodného obdobia liberalizovaných 93% položiek. U najcitlivejších položiek boli dohodnuté tarifné kvóty: Dôležité je, že CETA nemení legislatívu EÚ v citlivých oblastiach, ako sú napr. hormóny v mäse, GMOs a pod. V oblasti investícií CETA odstráni alebo zmierni investičné prekážky na horizontálnej úrovni i v konkrétnych sektoroch, čím sa zvýši právna istota a predvídateľnosť investičného prostredia. Očakáva sa že CETA zvýši vzájomný bilaterálny obchod s EÚ s tovarom a službami o 22,9% (25,7 mld. €) a posilní hospodársky rast

a zamestnanosť na oboch stranách Atlantiku. Najväčší prínos by CETA mala predstavovať pre poľnohospodársky sektor, potravinové výrobky a nápoje, chemikálie, plasty a gumárske výrobky.

CETA je šancou aj pre slovenské podnikateľské subjekty - očakáva sa zvýšenie objemu vzájomného obchodu, hlavne rast vývozu širokého spektra tovarových skupín, kde však aj vyšší dovoz môže mať svoje pozitíva obohatením slovenského trhu. Do dohody CETA sa podarilo zapracovať defenzívne požiadavky agrosektora SR, ktoré sú dôležité na ochranu slovenského trhu. Očakávané pozitíva odstraňovania colných sadzieb a netarifných prekážok obchodu sa vzhľadom na nízky podiel CA na celkovom exporte SR (cca 0,23%) prejavia hlavne nepriamo cez možnosť zvýšenia slovenských vývozov ako subdodávok do členských krajín EÚ a následne do CA. V sektore služieb sa otvára možnosť využiť skladové a prepravné kapacity slovenských firiem pri zabezpečovaní logistického servisu kanadským subjektom, ako aj možnosť vytvárania integrovaných servisných, call a marketingových centier pre kanadské subjekty expandujúce na východné trhy (Rusko, Ukrajina). CETA tiež vytvára predpoklady pre rast priamych zahraničných investícií a znamená zjednodušenie pravidiel pre mobilitu pracovnej sily.

V spolupráci medzi SR a Kanadou sú otvorené možnosti vyšších foriem výrobnéj spolupráce v oblasti informačných a komunikačných technológií, inovácií, aplikovanej vedy a výskumu, potravinárskeho priemyslu, energetiky, obnoviteľných zdrojov energie. V súvislosti s rozvojom bytovej výstavby možno pozorovať rast dopytu po nábytku, bytovom vybavení a zariadeniach pre domácnosť.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Kanada patrí medzi najvyspelejšie krajiny sveta s vysokou životnou úrovňou a kvalitným vzdelávacím systémom, čomu zodpovedá aj vysoký štandard komunikácie na podnikateľskej úrovni. Slovenský exportér prichádza do náročného prostredia, ktoré netoleruje neprofesionalitu a nepripravenosť na rokovanie po každej stránke – odbornej, jazykovej, komunikačnej alebo sociálnej. Obchodné zvyklosti v Kanade sa riadia pravidlami a postupmi vyplývajúcimi z jej záväzkov ako aktívneho člena elitných medzinárodných hospodárskych a obchodných organizácií (WTO, OECD) a tiež praxou, bežnou v obchodnom styku medzi podnikateľskými subjektmi v priemyselne vyspelých krajinách.

Napriek tomu treba konštatovať, že nadväzovanie nových obchodných kontaktov s kanadskými firmami má svoje určité špecifiká. Kanada je druhým najrozľahlejším štátom sveta, s čím treba počítať už pri prvých úvahách o formách a nástrojoch prípravy a realizácie vývozného prípadu. Federatívne usporiadanie Kanady v praxi znamená, že každá provincia má svoju vlastnú vládu s rozsiahlymi právomocami a čiastočne aj vlastnou reguláciou trhu. Podnikateľské subjekty môžu byť registrované na federálnej alebo iba provinčnej úrovni. Umiestnenie produkcie do jednej z provincií pritom ešte nemusí znamenať voľnosť jej pohybu a bezproblémový predaj po celej krajine. Kanada aj napriek svojej obrovskej rozlohe predstavuje relatívne malý spotrebiteľský trh, kde na ploche takmer 10 mil. km² žije viac ako 38 mil. obyvateľov. Uvedený faktor môže zohrávať dôležitú úlohu pri úvahách slovenského exportéra o jeho vstupe na severoamerický kontinent a váhaní medzi kanadským a desaťnásobne väčším trhom v USA. Vzhľadom na vzájomné prepojenia však presadenie sa na kanadskom trhu dáva veľmi dobré predpoklady na úspech aj na americkom trhu.

Typickou črtou Kanady je jej multikulturalizmus, veľká národnostná a etnická pestrosť obyvateľstva. Väčšinu etnických skupín predstavujú prisťahovalci, preto je spoločensky neprípustné zvýrazňovanie niektorej rasy, etnickej skupiny alebo náboženskej orientácie. Z toho dôvodu sa na trhu ani nepreferujú výrobky s náboženským podtextom. Nazývať napríklad pôvodných obyvateľov Kanady „Indiánmi“ je neprípustné, používa sa termín „First nations“, „Indigenous peoples“ alebo „Native Canadians“.

Prístup kanadských firiem k rokovaniam je priamy, vecný a pragmatický, snažia sa vždy sústrediť priamo na podstatu konkrétneho obchodného prípadu. Na obchodné rokovanie treba prísť vždy dobre pripravený, pretože Kanadania neradi strácajú čas neúčelnou komunikáciou bez konkrétnych výsledkov. Je bežným zvykom, že hneď po zoznámení oslovujú partnera krstným menom, čo však nemožno považovať za prejav záujmu o bližší osobný kontakt, pretože tu ide výhradne o prvok zjednodušujúci komunikáciu. Oslovenie krstným menom v písomnej (elektronickej) korešpondencii možno očakávať už po výmene prvých informácií. Na druhej strane treba počítať s tým, že pri rozhodovaní budú kanadskí podnikatelia veľmi konzervatívni a dôkladne budú prehodnocovať svoje konečné stanovisko. Priemerná informovanosť o aktuálnom dianí v Európe je medzi Kanadami nižšia, čo môže niekedy viesť k pocitu, že partner slovenskej firme príliš nedôveruje. Neoceniteľnú úlohu tu môžu zohrať vhodné referencie na kanadské firmy, pôsobiace v SR alebo predchádzajúce skúsenosti s exportom do USA.

Pri hodnotení možností a spôsobov prieniku na kanadský trh, ktorý je s trhom v susedných USA výrazne prepojený vďaka dohode NAFTA/USMCA, treba vziať do úvahy predovšetkým jeho určité špecifiká, ako napríklad:

- Koncentrácia trhu: ekonomický život Kanady je sústredený okolo niekoľkých hlavných metropolitných centier – Toronto, Montreal, Vancouver, Calgary, Winnipeg, Edmonton. Mimo uvedených mestských aglomerácií je pravdepodobnosť úspechu obchodného prípadu nižšia. Podstatná časť dovozu tovarov z krajín EÚ je realizovaná firmami, ktoré majú sídlo v dvoch ekonomicky najsilnejších provinciách Ontario (hlavne oblasť veľkého Toronta) a Quebec.
- Výrazná orientácia na obchod s USA, celkovo nízky podiel krajín EÚ na obchodnej výmene.
- Dlhodobá nízka diverzifikácia slovenského vývozu do Kanady a dlhšia návratnosť vstupnej investície do rozpracovania obchodného prípadu: Vývoz osobných automobilov dosahuje 74 % celkového vývozu, pričom podiel ostatných tovarových skupín neprevyšuje niekoľko percent, v hodnotovom vyjadrení ide rádovo „iba“ o milióny eur. Návratnosť vstupnej investície za vynaložené výdavky počas akvizičnej činnosti, prieskume trhu a uvedení výrobku na trh sa pritom predlžuje úmerne v závislosti od celkového objemu predaja. Bolo by optimistické očakávať, že predaj novej komodity zo SR, ktorá sa do Kanady doposiaľ vyvážala v malých objemoch, dosiahne v krátkom čase hodnotu desiatok alebo stoviek miliónov eur.
- Vysoká náročnosť trhu, silná konkurencia: prakticky vo všetkých sektoroch treba počítať so silnou konkurenciou, či už domácou alebo zahraničnou. Základom je preto presvedčiť partnerov o výhodách vlastnej ponuky v porovnaní s konkurenciou. Rozhodujúcim parametrom rozhodovania je optimálny pomer medzi kvalitou a cenou.
- Kozmopolitný a multikultúrny charakter kanadskej spoločnosti: zodpovedá tomu aj spotrebiteľské správanie, ktoré sa neobmedzuje iba na určité druhy alebo vlastnosti tovarov. Pre slovenského exportéra je zaujímavá početná skupina imigrantov z Poľska, Ukrajiny, Česka, Maďarska, Bulharska a samozrejme aj zo Slovenska.
- Geografické podmienky, náročnosť počasia: Kanada má drsné podnebie s veľkými teplotnými rozdielmi v zime a lete. Z východu na západ krajiny sa možno prepraviť iba letecky, nakoľko ide o vzdialenosť nad 4 tisíc kilometrov. Rokovať v priebehu jedného týždňa v Toronte a napríklad vo Vancouveri alebo Calgary je veľmi náročné časovo aj finančne.
- Podnikateľská kultúra v Kanade je zmesou amerických, britských a francúzskych tendencií, má svoje odlišnosti a špecifiká v závislosti od regiónu. Väčšina Kanadčanov sa veľmi silne stotožňuje so svojou provinciou. Podrobná príprava pred stretnutiami bude očakávaná a ocenená. Dôležité je rešpektovať názory všetkých bez ohľadu na hodnotu a postavenie ľudí. Podnikateľské prostredie sa riadi hodnotami ako rešpektovanie názorov, rovnosť, rozmanitosť a spravodlivosť.
- Reč tela: pri obchodných rokovaniach v Kanade je dôležitý očný kontakt. Inak to môže vyvolať dojem plachosti, neistoty, či dokonca neúprimnosti. Zvyčajná vzdialenosť medzi ľuďmi sú dve stopy (2 feet je 60,96 cm). Francúzski Kanadania majú tendenciu stáť bližšie. Vhodným pozdravom pri obchodných rokovaniach je podanie ruky.

- Kód obliekania je skôr formálny a konzervatívny. Na stretnutiach je dochvilnosť prioritou. Vízitka v angličtine je akceptovaná (vítaný je francúzsky ekvivalent, odporúčaný v Quebecu). Spoločenské akcie sú viac uvoľnené. Pracovné obedy sú väčšinou krátke s ľahším jedlom a bez alkoholu. Je odporúčané zúčastňovať sa spoločenských akcií, odmietnutie môže byť považované za neslušné.
- Lacné dovozy z tretích krajín: dodávatelia tovarov z juhovýchodnej Ázie a Latinskej Ameriky (predovšetkým Čína, India, Mexiko, Brazília) svojou cenovou politikou deformujú trh. Existuje tu tiež riziko, že cena slovenského výrobku bude porovnávaná s cenou podobného „ázijského“ tovaru, hoci nižšej kvality.

Obchod s niektorými potravinárskymi výrobkami (mliečne produkty, hydina, vajcia) je riadený špecifickým systémom dodávateľských vzťahov, tzv. „supply management system“, ktorý chráni domácich producentov pred zahraničnou konkurenciou. Vďaka týmto ochranným opatreniam sa v krajine darí držať vysoké ceny týchto výrobkov, ktoré sú v porovnaní s bežnými svetovými cenami dvakrát vyššie.

Balenie a doprava

Vzhľadom na veľkú vzdialenosť Kanady od SR je vhodné zasielať tovary v kontajneroch. Všetky kontajnery sú pri vstupe do Kanady podrobené röntgenovej kontrole. Zvláštne predpisy platia pre potraviny a iné citlivé tovary.

Označovanie tovaru

Podľa ústavy majú federálne inštitúcie Kanady dva oficiálne jazyky, anglický a francúzsky. Jedinou provinciou, ktorá je tiež oficiálne dvojjazyčná, je New Brunswick. Oficiálnym jazykom provincie Quebec je francúzština. Pri označovaní produktov treba preto počítať s požiadavkou na ich dvojjazyčné označenie. Oficiálne platí metrický systém, v bežnom živote sa však stále používajú niektoré britské miery (napr. libry, galóny). Elektrická sieť má napätie 110 V/60 Hz.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Predpoklady exportu do Kanady majú potenciál aj vzhľadom na existenciu CETA. Ich základom je podstatné rozšírenie komoditného spektra a zníženie súčasnej výraznej závislosti od jednej tovarovej skupiny, osobných automobilov, ktorých vývoz rozhodujúcou mierou ovplyvňuje konečnú bilanciu. Šancu uplatniť sa na kanadskom trhu popri tradičných komoditách ako je nábytok alebo obuv majú aj ďalšie tovarové skupiny, ktoré boli doposiaľ exportované iba v menších objemoch alebo ich vývoz medzi jednotlivými rokmi bol dosť nevyvážený. Ide predovšetkým o nasledujúce komodity:

- stroje a zariadenia používané v rôznych priemyselných odvetviach, motory a mechanické zariadenia;
- elektrické stroje a zariadenia, elektrické rozvádzače, meracie a regulačné prístroje;
- obuv;
- športové potreby, detské kočíky, hračky hry;
- výrobky a konštrukcie zo železa, ocele, hliníka;
- výrobky z plastických hmôt, kaučuku, gummy;
- zariadenia na ohrievanie a chladenie, čerpadlá;
- stroje a zariadenia pre poľnohospodárstvo;
- diely a príslušenstvo motorových vozidiel, ložiská;
- cukrovinky.

Ekonomicky najsilnejšie a najzaujímavejšie z pohľadu možných aktivít slovenských podnikateľských subjektov v Kanade sú provincie Ontario, Quebec, Britská Kolumbia a Alberta, ktorých podnikateľská legislatíva, podmienky zakladania firiem a vykonávania podnikateľskej činnosti, ako aj ďalšie dôležité informácie sú dostupné na adresách v prílohe.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Kanada je federálny štát, kde jednotlivé provincie a teritória majú veľkú samostatnosť v daňovej a podnikateľskej oblasti, preto tu prakticky nemožno hovoriť o jednotnom modelovom systéme marketingovej stratégie pre celú krajinu, ktorej by sa mal slovenský vývozca striktnie držať. Pre každý výrobok alebo tovarovú skupinu musí byť prispôsobená a vypracovaná individuálna stratégia prieniku na trh, spoločným menovateľom je nevyhnutnosť získať čo najviac aktuálnych informácií o tom, či sa daný výrobok už vyrába v Kanade (pre domáci trh alebo na vývoz – do akých teritórií), aké má parametre, objemy predaja na domácom trhu (podiel rovnakých výrobkov z dovozu), aké sú podmienky pre uvedenie daného výrobku na trh (certifikácie, osvedčenia, skúšky – pozor na ich platnosť na celom území Kanady), spôsoby a formy distribúcie a servisných služieb, aká je obchodná a cenová politika konkurencie.

V prvej fáze treba prirodzene počítať s vyššími vstupnými nákladmi na zabezpečenie akvizičnej činnosti a veľmi dobre si treba zvážiť výber obchodných partnerov, s ktorými sa začne rokovať. Vzhľadom na značnú geografickú vzdialenosť od SR a časový posun, ktorý je niekoľkohodinový aj v rámci Kanady (medzi Ottawou/Torontom/Montrealom a Vancouverom predstavuje 3 hodiny), musí byť každá pracovná cesta vopred dôkladne naplánovaná s alternatívnymi riešeniami v prípade zrušenia dohodnutých stretnutí na poslednú chvíľu.

Úspešnosť presadenia sa na kanadskom trhu závisí od druhu a parametrov výrobku, ako aj od očakávaných objemov predaja. V závislosti od toho možno potom pristúpiť k výberu vhodných dovozných partnerov a distribučných kanálov. Ak je výrobok určený pre konečného spotrebiteľa, najvhodnejšie je kontaktovať niektorú veľkoobchodnú firmu alebo priamo sieť hyper/supermarketov alebo maloobchodov, ktorých je v Kanade viacero. Medzi najznámejšie patria Loblaws, Sobeys, Metro, Wal Mart, Costco, Target, Canadian Tire, Rona. V prípade, že ide o technologicky náročnejšie komodity vyžadujúce záručný a pozáručný servis, vrátane skladov na náhradné diely, je výhodnejšie kontaktovať partnera s dobrým technickým a logistickým zázemím, ktorý disponuje vlastnou servisnou sieťou, špecialistami a skladovými priestormi, najlepšie po celom území Kanady.

Informácie o dovozných firmách a potenciálnych partneroch možno získať z rôznych firemných a podnikateľských/komorových databáz alebo prostredníctvom **Trade Facilitation Office Canada (TFOC)** alebo **Canadian Importers and Exporters Association (CIEA)**. Najviac distribútorov slovenských tovarov sídli v provinciách Ontario a Québec, hlavne v Toronte a Montreale. Dobrým zdrojom informácií a kontaktov sú aj existujúce bilaterálne obchodné komory v krajine, ako aj Obchodná komora EÚ v Canade (EUCCAN): www.euccan.com. Ďalej sú to priemyselné asociácie, ktorých databáza je na linku [Canadian Chamber of Commerce](http://www.cchc.ca)

Databázy pre nájdenie kanadských spoločností (možnosť nájdenia konkurentov, kontrola štatútu spoločnosti):

<https://www.canada.ca/en/services/business/research/directoriescanadiancompanies.html>

Databáza kanadských importérov:

Kanadskí dodávatelia v určitých odvetviach:

https://www.ic.gc.ca/eic/site/ic-ic.nsf/eng/h_dh00027.html

Zoznamy spoločností dovážajúcich tovary do Kanady:

<https://www.ic.gc.ca/eic/site/cid-dic.nsf/eng/home>

Potenciálny partner slovenskej firmy by mal mať vybudované distribučné kanály minimálne v dvoch provinciách Kanady. Domáce firmy spravidla hneď na začiatku obchodného vzťahu žiadajú udeliť výhradné zastúpenie, často pre celú Severnú Ameriku (argumentujú dohodou o voľnom obchode NAFTA s USA). V tomto prípade najvhodnejším riešením je zahrnúť do zmluvy požiadavku na minimálne ročné odbery. V prípade väčšiny tovarových skupín

preverenie situácie na trhu v provinciách Ontario a Québec poskytne dostatočný prehľad o možných predajoch po celej Kanade. Samozrejmom súčasťou marketingovej stratégie musí byť pravidelné udržiavanie osobného styku s kanadským trhom (účasť na špecializovaných výstavách v jednotlivých ekonomických centrách Kanady, organizovanie propagačných a prezentačných aktivít). Netreba pritom podceňovať ani silu reklamy, pretože kanadský spotrebiteľ je ňou silne ovplyvňovaný na každom kroku. Reklama však môže byť finančne pomerne náročnou záležitosťou, v prípade spotrebných tovarov alebo potravinárskych výrobkov sa bez nej možno zaobísť iba ťažko. Ďalšou dôležitou témou je záručný a pozáručný servis, ktorý musí byť kvalitný a spoľahlivý po každej stránke. Slovenský exportér, pokiaľ do Kanady vyváža technicky náročnejší výrobok, vyžadujúci viacročnú technickú podporu, si môže založiť filiálku (branch office), dcérsku spoločnosť (corporate subsidiary) alebo výrobnú pobočku (branch plant).

Obchodné rokovania o cene tovarov by mali byť reálne, nie je vhodné prísť na prvé stretnutie s vysoko nadsadenou ponukou, ktorá sa nakoniec zníži o desiatky percent. Vzhľadom na súčasné cenové relácie v Kanade (ceny sú vo všeobecnosti vyššie až o 20 % ako v USA) možno očakávať, že cena slovenského výrobku bude pre kanadských partnerov pomerne atraktívna. Zároveň však treba vziať do úvahy skutočnosť, že Kanada má možnosť výberu a porovnávania s inými ponukami, najmä z Číny a juhovýchodnej Ázie, s ktorými sa cenovo bojuje veľmi ťažko vďaka nízkym výrobným nákladom v týchto krajinách. Aby sa slovenský výrobok dokázal presadiť na kanadskom trhu, musí exportér presvedčivo zdôvodniť jeho výhody v porovnaní s konkurenciou. Je dôležité, aby nový výrobok poskytol kanadskému partnerovi a jeho zákazníkom viac, ako cenovo porovnateľný konkurenčný výrobok. Kvalita je pritom samozrejmosťou, rovnako ako rýchla a kvalifikovaná reakcia na dopyt.

Platobné podmienky využívané v obchodnom styku sú štandardné ako v Európe, stále sú však bežné platby šekom. Kanadský bankový systém je považovaný za najzdravší na svete, jeho inštitúcie sú však veľmi opatrné pri komunikácii s klientmi a ich požiadavky na klienta z EÚ dokážu niekedy skutočne prekvapiť. Klienti, ktorí nemajú v Kanade, prípadne USA žiadnu kreditnú minulosť, získavajú platobné karty pomerne ťažko a za nevýhodnejších podmienok, ako je v súčasnosti bežné v európskom priestore. Platobné podmienky a spôsob riešenia sporov musia byť vždy jasne definované v zmluve medzi obchodnými partnermi. Vzhľadom na značnú geografickú vzdialenosť sa prípadné súdne spory na území Kanady riešia pomerne ťažko a takmer výlučne prostredníctvom splnomocnených právnych zástupcov, ktorých služby sú pomerne drahé.

Importér dovážajúci európske potraviny na západné pobrežie Kanady:
Dovre Import & Export Ltd. – operuje v Britskej Kolumbii (<http://dovreimport.com/about>).

Importér dovážajúci európske tovary na východné pobrežie Kanady:
Pete's Frootique (<https://petes.ca/>).

Postup pri importovaní tovarov do Kanady:
<https://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/guide-eng.html>

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Vízové formality, režim vstupu a pobytu

Vízová povinnosť (turistické víza) pre občanov Slovenskej republiky cestujúcich do Kanady bola v marci 2008 zrušená (na dobu pobytu do 6 mesiacov).

Vstupné požiadavky pre občanov EÚ do Kanady: vybaviť si eTA - Electronic Travel Authorization – požiadavka pre letecký vstup do Kanady pre cudzích štátnych príslušníkov oslobodených od vízovej povinnosti. Oficiálna stránka (v súčasnosti je potrebné zaplatiť 7 CAD): <https://onlineservices-servicesenligne.cic.gc.ca/eta/welcome?lang=en>

Základné požiadavky na vstup do Kanady

- slovenský cestovný doklad s dobou platnosti dlhšou ako 6 mesiacov od vstupu do krajiny s čítacou zónou na dátovej strane pasu a najmenej s jednou prázdnu (nepopísanou) stranou,
- spätočná letenka,
- zdravotné turistické poistenie,
- doklad o dostatku finančných prostriedkov na pobyt (cca 120,- CAD/deň). Môže to byť hotovosť, cestovné šeky alebo aktuálny bankový výpis z kreditnej karty, ktorá bude v Kanade používaná,
- pri služobných cestách treba predložiť pozvanie od kanadského partnera,
- cestujúci tiež nesmie trpieť nákazlivou chorobou.

Pozn. Osobitné cestovné obmedzenia spojené so svetovou pandémiou COVID-19.

Doprava a odporúčané dopravné spojenia

Vlaková doprava: [VIA Rail Canada](#)

Letecká doprava: odlety z Viedne cez Frankfurt alebo Londýn do Montrealu, Toronta a ďalších miest Kanady.

Ubytovanie

Kanada má rozsiahlu sieť hotelov, medzi najznámejšie a najnavštevovanejšie patria: [Best Western](#), [Comfort Inn](#), [Comfort Suites](#), [Quality](#), [Sleep Inn](#), [EconoLodge](#), Crowne Plaza (zahŕňajú [Holiday Inn](#) a [Holiday Inn Express](#)), [Days Inn](#), [Delta](#), [Hilton](#), [Marriott](#), [Radisson](#), [Sheraton](#) a [Travelodge](#).

Zdravotné zabezpečenie

Kanada poskytuje svojim občanom bezplatnú zdravotnú starostlivosť, ktorá však nezahŕňa náklady na nákup liekov, služby zubných a očných lekárov. Zdravotníctvo je financované z verejných zdrojov, pričom každá provincia má vlastný poisťovací plán. Cudzinci si sami hradia zdravotné úkony.

Sviatky a voľné dni

Nový rok (New Year's Day)	1. január
Sviatok kráľovnej Viktórie (Victoria Day)	prvý pondelok pred 25. májom
Deň vzniku Kanady (Canada Day)	1. júl
Sviatok práce (Labour Day)	1. pondelok v septembri
Deň vďakyvdania (Thanksgiving Day)	2. pondelok v októbri
Deň prímeria/pamiatka padlých (Remembrance Day)	11. november
1. sviatok vianočný (Christmas Day)	25. december
2. sviatok vianočný (Boxing Day)	26. december

Užitočné telefónne čísla

Polícia, požiarnici, pohotovosť	911
Informácie o telefónnych číslach	411

Časový rozdiel

Územie Kanady sa nachádza v šiestich časových pásmach. Na väčšine územia provincií Ontario a Québec je časový posun oproti Slovensku 6 hodín. Pre provincie Saskatchewan a Manitoba je to 7 hodín, v Alberte 8 hodín a v Britskej Kolumbii 9 hodín. Na východnom pobreží majú provincie Ostrov Princa Edwarda, Nova Scotia a New Brunswick posun oproti Slovensku 5 hodín, zaujímavosťou je provincia Newfoundland, kde je posun 4,5 hodín.

Letný čas sa začína v Kanade o 2. hodine ráno miestneho času vždy v druhú marcovú nedeľu kalendárneho roka a končí o 2. hodine prvú novembrovú nedeľu (výnimkou je provincia Newfoundland a Labrador, kde sa čas mení o 12.01 ráno miestneho času).

Prílohy

Ministerstvá

Prime Minister of Canada	http://pm.gc.ca/eng
Global Affairs Canada	www.international.gc.ca/
Public Services and Procurement Canada	https://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/comm/index-eng.html
Innovation, Science and Economic Development Canada	https://www.ic.gc.ca/eic/site/icgc.nsf/eng/home
Crown-Indigenous Relations and Northern Affairs Canada	https://www.canada.ca/en/crown-indigenous-relations-northern-affairs.html
Agriculture and Agri-Food Canada	https://agr.gc.ca/eng/agriculture-and-agri-food-canada/?id=1395690825741
Public Safety Canada	https://www.publicsafety.gc.ca/index-en.aspx
Treasury Board of Canada	Treasury Board of Canada Secretariat - Canada.ca
Department of Finance Canada	https://www.canada.ca/en/department-finance.html
Transport Canada	https://www.tc.gc.ca/en/transport-canada.html
Canadian Heritage	https://www.canada.ca/en/canadian-heritage.html
Health Canada	https://www.canada.ca/en/health-canada.html
Employment and Social Development Canada	https://www.canada.ca/en/employment-social-development.html
Department of Justice	https://www.justice.gc.ca/eng/
Privy Council Office	https://www.canada.ca/en/privy-council.html
Veterans Affairs Canada	https://www.veterans.gc.ca/eng
Infrastructure Canada	https://www.canada.ca/en/office-infrastructure.html
Immigration, Refugees and Citizenship Canada	https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship.html
Indigenous Services Canada	https://www.canada.ca/en/indigenous-services-canada.html
Digital Government	https://www.canada.ca/en/government/system/digital-government.html
Natural Resources Canada	https://www.nrcan.gc.ca/home
National Defence	https://www.canada.ca/en/department-national-defence.html
Environment and Climate Change Canada	https://www.canada.ca/en/environment-climate-change.html

Podnikateľské inštitúcie, agentúry, rady, komisie

Buy and Sell	buyandsell.gc.ca - Buyandsell.gc.ca
Canadian Association of Importers and Exporters	www.iecanada.com
Canada Border Services Agency	www.cbsa-asfc.gc.ca/menu-eng.html
Business and Industry	Business and industry - Canada.ca
FedDev Ontario – Small Business Services	https://sbs-spe.feddevontario.canada.ca/en

Canada Revenue Agency	www.cra-arc.gc.ca
Canadian Commercial Corporation	http://www.ccc.ca/en
Canadian Exports	http://www.canadianexports.org/
Canadian Federation of Independent Business	www.cfib.ca
Canadian Food Inspection Agency	www.inspection.gc.ca
Canadian Intellectual Property Office	Home - Canadian Intellectual Property Office
Canadian International Trade Tribunal	https://www.citt-tcce.gc.ca/en/home.html
Canadian Machine Tool Distributors' Association	www.cmtda.com
Canadian Manufacturers & Exporters	https://cme-mec.ca/home-departments/
Canadian Space Agency	http://www.asc-csa.gc.ca/eng/default.asp
Canadian Standards Association CSA Group	www.csa.ca http://www.csagroup.org/ca/en/home
Canadian Tourism Commission	https://www.canada.ca/en/news/archive/2015/05/canadian-tourism-commission.html
Competition Bureau	Home - Competition Bureau Canada
EU Chamber of Commerce in Canada – West	http://eu-canada.com/
International Development Research Centre, IDRC	http://www.idrc.ca/EN/Pages/default.aspx
Canada Energy Regulator	http://www.neb-one.gc.ca/clf-nsi/rcmmn/hm-eng.html
National Research Council Canada	http://www.nrc-cnrc.gc.ca/eng/
Retail Council of Canada	http://www.retailcouncil.org/
Start-up Canada	http://www.startupcan.ca/
Statistics Canada	http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html
Trade Facilitation Office Canada	www.tfoc.ca
Job Bank	http://www.jobbank.gc.ca/home-eng.do?lang=eng
Atlas of Canada	http://atlas.nrcan.gc.ca/site/english/

Obchodné komory

The Canadian Chamber of Commerce	www.chamber.ca
Toronto Region Board of Trade	www.bot.com
Board of Trade of Metropolitan Montreal	http://www.ccmm.gc.ca/
Ottawa Board of Commerce	http://www.ottawachamber.ca/
Alberta Chambers of Commerce	http://www.abchamber.ca/

European Union Chamber of Commerce	www.euccan.com
---	--

Banky

Bank of Canada	http://www.bankofcanada.ca/
Export Development Canada	www.edc.ca
Business Development Bank of Canada	http://www.bdc.ca/EN/Pages/home.aspx
National Capital Commission	https://ncc-ccn.gc.ca/
Office of the Superintendent of Financial Institutions Canada	https://www.osfi-bsif.gc.ca/Eng/Pages/default.aspx

Výstavy

Kanada	http://10times.com/canada/tradeshows
Toronto	http://10times.com/toronto-ca/tradeshows http://www.mtccc.com/attendees/events.aspx
Montreal	http://10times.com/montreal-ca/tradeshows
Ottawa	http://10times.com/ottawa-ca/tradeshows http://eycentre.ca/ http://ottawaconventioncentre.com/
Calgary	http://10times.com/calgary-ca/tradeshows
Vancouver	http://10times.com/vancouver-ca/tradeshows
Winnipeg	http://10times.com/winnipeg-ca/tradeshows

Informácie o ekonomicky najdôležitejších provinciách Kanady

Ontario	http://www.ontario.ca/business-and-economy/business-and-economy http://www.cbo-eco.ca/en/
Quebec	http://www.gouv.qc.ca/portail/quebec/pgs/commun/?lang=en
Alberta	http://www.gov.ab.ca/
Britská Kolumbia	http://www2.gov.bc.ca/

Zastúpenie SR a EÚ

Facebook ZÚ Ottawa	https://www.facebook.com/SlovakEmbassyCanada/
Stránka ZÚ	https://www.mzv.sk/web/ottawa
Delegácia EÚ v Kanade	https://eeas.europa.eu/delegations/canada_en

Užitočné odkazy

Aktuálne pravidlá kontroly dovozu	http://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/import/importing-importation.aspx?view=d
Automated Import reference System	http://www.inspection.gc.ca/plants/imports/airs/eng/1300127512994/1300127627409#
Ontario Tenders Portal	https://ontariotenders.bravosolution.com/esop/nac-

	host/public/home.html
Business and Industry	http://www.canadabusiness.ca/eng/page/2780/
Canada Revenue Agency	http://www.cra-arc.gc.ca/tx/bsnss/menu-eng.html
CanadExport	https://www.tradecommissioner.gc.ca/canadexport/index.aspx?lang=eng
Canadian Food Inspection Agency	http://www.inspection.gc.ca
Canadian Trade Commissioner Service	https://www.tradecommissioner.gc.ca/index.aspx?lang=eng
CBA (Kanadská asociácia bánk)	www.cba.ca
Customs Self-Assessment Program	http://www.cbsa-asfc.gc.ca/prog/csa-pad/car-trans-eng.html
Databáza aktuálnych informácií o vývoji kanadskej ekonomiky	http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html
Databáza kanadských dovozcov	http://www.ic.gc.ca/eic/site/cid-dic.nsf/eng/home
Databáza kanadských ochranných známk	http://www.ic.gc.ca/app/opic-cipo/trdmrks/srch/tmSrch.do?lang=eng
Databázy firiem/zdroje informácií	http://www.canadianexports.org/ http://www.contactcanada.com/guides/energy/ http://www.profilecanada.com/browse_by_category.cfm
Dodávateľská príručka (dodávky pre verejný sektor)	https://buyandsell.gc.ca/policy-and-guidelines/supply-manual
Energy Policy Institute of Canada	https://lobbycanada.gc.ca/app/secure/ocl/lrs/do/vwRg?cno=309925&regld=804430
Federálna databáza podnikateľských subjektov	https://www.ic.gc.ca/app/scr/cc/CorporationsCanada/fdrIcRpSrch.html?locale=en_CA
Federálny register firiem	https://www.ic.gc.ca/app/scr/cc/CorporationsCanada/fdrIcRpSrch.html?locale=en_CA
Finančné služby	http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/canada-financial_services-2014.pdf
Kanadský rozpočet 2021/2022	Budget 2021
Imigrácia do Kanady (Program Federal Skilled Workers)	http://www.cic.gc.ca/english/immigrate/skilled/index.asp?_ga=1.163390652.1222080300.1397665955
Industrial and Regional Benefits Policy	http://www.ic.gc.ca/eic/site/042.nsf/eng/home
Informácie o automobilovom priemysle	http://www.aiacanada.com/ http://www.apma.ca/Automotive Sector Value Proposition (international.gc.ca)
Informácie o daniach GST/HST	http://www.cra-arc.gc.ca/tx/bsnss/tpcs/gst-tps/menu-eng.html
Informácie o dohode CETA (SR a EÚ)	https://www.mhsr.sk/obchod/obchodne-vztahy-s-tretimi-krajinami/dohody-eu-s-tretimi-krajinami/komplexna-hospodarska-a-obchodna-dohoda-medzi-eu-a-kanadou-ceta http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/
Informácie o informačných a komunikačných technológiách	https://www.ic.gc.ca/eic/site/ict-tic.nsf/eng/home

Informácie o možnostiach dodávok tovarov a služieb pre verejný sektor	https://buyandsell.gc.ca/
Informácie o obrannom priemysle	http://www.canadiancapabilities.ca/
Informácie o oceliarskom priemysle	http://canadiansteel.ca/
Informácie o podnikaní v Alberte	http://sbinfocanada.about.com/cs/startup/a/regalberta.htm http://www.servicealberta.ca/bizpal.cfm
Informácie o podnikaní v Britskej Kolumbii	http://sbinfocanada.about.com/cs/startup/a/bizregbc.htm http://www.bcbizpal.ca/?b=59
Informácie o podnikaní v Ontariu	http://sbinfocanada.about.com/cs/startup/a/regontario.htm http://www.ontario.ca/en/services_for_business/STEL02_119177.html
Informácie o podnikaní v Quebecu	http://sbinfocanada.about.com/od/bizregistration/a/requebec.htm http://www2.gouv.qc.ca/entreprises/portail/quebec/recherche?lang=fr&x=permis
Informácie o aktuálnom čase	http://www.timeandtemperature.com/tzca/canada_time_zone.shtml
Informácie o aktuálnom počasí	http://weather.gc.ca/?&wb48617274=F4EE897A
Informácie o čistých technológiách	http://www.nrcan.gc.ca/ecoaction/14145
Informácie o hlavných priemyselných odvetviach	http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/sector-secteurs/industrial-industriels.aspx?lang=eng
Informácie o podmienkach a možnostiach investovania v Kanade	http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/Flagship_Overview_2014.pdf
Informácie o poľnohospodárskom sektore	http://www.cfa-fca.ca/
Informácie o ropných pieskoch	Oil Sands Brochure - Fact Sheet (nrcan.gc.ca)
Informácie o superclusteroch	https://www.ic.gc.ca/eic/site/093.nsf/eng/home
Informačný portál Canada Business Network (príručka dovozcu)	http://canadabusiness.ca/eng/page/2838/
Informačný portál Service Canada	http://www.servicecanada.gc.ca/eng/home.shtml
Infrastructure Canada	https://www.infrastructure.gc.ca/index-eng.html
Kanadská ochrana práv duševného vlastníctva	http://www.canadabusiness.ca/eng/page/2861/
Kanadský sekretariát NAFTA	https://can-mex-usa-sec.org/canada/index.aspx?lang=eng
Národná rada pre výskum (National Research Council)	http://www.nrc-cnrc.gc.ca/eng/index.html
Obchodný register provincie Britská Kolumbia	http://www.bcbusinessregistry.ca/index.htm
Označovanie tovarov dovážaných do Kanady	http://www.cbsa-asfc.gc.ca/publications/dm-md/d11/d11-3-1-eng.html
Porovnanie Slovensko – Kanada	http://www.indexmundi.com/factbook/compare/canada.slovakia
Public Services and Procurement Canada	http://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/comm/index-eng.html

Používateľská príručka MADB	http://madb.europa.eu/userguide/SK_def.pdf
Pravidlá dovozu/vývozu kontrolovaných produktov	http://www.international.gc.ca/controls-controles/index.aspx?lang=eng
Prehľad kontrolovaných tovarov - drevo	http://www.international.gc.ca/controls-controles/logs-bois/index.aspx?lang=eng
Prehľad kontrolovaných tovarov - mäkké stavebné drevo	http://www.international.gc.ca/controls-controles/softwood-bois_oeuvre/index.aspx?lang=eng
Prehľad kontrolovaných tovarov - oceľ	http://www.international.gc.ca/controls-controles/steel-acier/index.aspx?lang=eng
Prehľad kontrolovaných tovarov - poľnohospodárstvo	http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/agri/index.aspx?lang=eng
Prehľad kontrolovaných tovarov - textil a odevy	http://www.international.gc.ca/controls-controles/textiles/index.aspx?lang=eng
Prehľad kontrolovaných tovarov - vojenské a strategické tovary a technológie	http://www.international.gc.ca/controls-controles/military-militaires/index.aspx?lang=eng
Prehľad kontrolovaných tovarov - zbrane, munícia	http://www.international.gc.ca/controls-controles/firearms_armes_a_feu/index.aspx?lang=eng
Prehľad poľnohospodárskeho a agropotravinárskeho sektora	https://economics.td.com/canadian-agriculture-outlook-2019
Prehľad vládnych inštitúcií a agentúr na podporu podnikania	http://www.canada.gc.ca/depts/major/depind-eng.html
Príručka „Step-by-step guide to importing goods to Canada“	http://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/guide-eng.html
Program mobility mladých (International Experience Canada)	https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/work-canada/iec/apply-work-permit.html
Sieť centier excelencie (Network of Centres of Excellence)	http://www.nce-rce.gc.ca/Index_eng.asp
Služby podnikateľskému sektoru	http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/canada-business_services-2014.pdf
Sprievodca predpismi na balenie a označovanie tovaru	http://www.competitionbureau.gc.ca/eic/site/cb-bc.nsf/eng/01248.html
Standards Council of Canada	www.scc.ca
Starting a Business portál	http://www.canada.ca/en/services/business/start/index.html
Svetová databáza firiem (spravuje firma Global Catalog Inc., Vancouveru)	http://globalcatalog.com/
Tarifné kvóty	http://www.cbsa-asfc.gc.ca/publications/dm-md/d10/d10-18-1-eng.html
Trade Controls Bureau	https://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/index.aspx?view=d&lang=eng
Zákon o investíciách	http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/l-21.8/index.html http://www.ic.gc.ca/eic/site/ica-lic.nsf/eng/home
Zákon o kanadskej centrálnej banke	http://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/07/act_loi_boc_bdc.pdf
Zóny voľného obchodu v Kanade – Foreign Trade Zones	https://www.canada.ca/en/department-finance/programs/international-trade-finance-policy/foreign-trade-zone.html
Zoznam federálnych zákonov	http://laws.justice.gc.ca/eng/regulations/?src=mm2

a nariadení / Justice Law	
Zoznam kanadských inštitúcií a agentúr	http://www.canada.gc.ca/depts/major/depind-eng.html
Zoznam kontrolovaných dovozov	http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/C.R.C., c. 604/index.html
Zoznam spoločností s výhradným právom pre dovoz alkoholických nápojov do provincií Kanady	http://www.canadianvintners.com/?page_id=193